Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 15 (1665) ГОД XXXIII БЕЛАСТОК 10 КРАСАВІКА 1988 г. ЦАНА 20 зл.

„Лявоны“

Спяваюць і танцуюць на Беласточчыне

Згукам, спевам, піскам ражкоў і пераліврстымі трэлямі дудак, убеглі — не ўвайшлі — „Лявоны“ на сцэну Беластоцкай філармоніі: „Чаму ж мне ня пець, чаму ж ня гудзець, калі ў маёй хатачцы парадак ідзець!..“ — і вось ужо ражок пісклівы імітуе свойскі плач дзіцяці, што „ў калысцы, як бычок, равець“.

Здаецца, усю абаяльнасць беларускай народнай песні, усе непаўторныя пахі Беларусі, усю радасць жыцця і стваральнай працы сабралі яны з роднай зямлі і шчодрай жменяй сыпнулі аняменшай ад захаплення публіцы. І паліліся: „Ой, у полі тры дубы“, „Ой, ты хмель мой, хмялёк“, „Чаму ж не прыйшоў, як месяц ўзышоў?“, „Захварэла яго жонка, як толькі ажаніўся“ і... кадрылі, кадрылі: „Воранаўская“, „Вінцукоўская“, кадрыля „Чорная“, кадрыля „Белая“...

А зала грымела навальніцай.

Наперадзе быў ён, з неразлучным гармонікам у руках, іграў, спяваў, танцаваў — Вячаслаў Мацкевіч, стваральнік і кіраўнік „Лявонаў“ (на здымку). Даваў з сябе ўсё. Вось не выціснеш, здавалася, больш з чалавека — і канец. Сябры пасля казалі, што гэтак робіць ён усё, за што толькі не возьмецца. Не шчадзіць ён сябе, сваім упорам давядзе кожную задуму да канца, а да таго ж умее знайсці людзей і не баіцца даверыцца ім.

Беларускі самадзейны калектыў „Лявоны“ нарадзіўся і надалей дзейнічае ў мястэчку Воранава — сямітысячным раённым цэнтры, што знаходзіцца ў 30 кіламетрах ад Ліды, а ў 12-ці — ад граніцы Літвы. Аб'ядналіся ў 1981 годзе. Штуршок цаў Гродзенскі абласны фестываль фальклорнай песні... і адразу сталі лаўрэатамі.

У Беластоку яны ўжо другі раз. У мінулым годзе выступалі тут на кірмашы ў месяцы чэрвені. Хаця ў калектыве адзінаццаць чалавек, то сёлета змагло прыехаць толькі дзесяць: кіраўнік групы Вячаслаў Мацкевіч (гармонік), ён жа — дырэктар Воранаўскай музычнай школы, Валерый Рыхлевіч (дудка), Вацлаў Стэфановіч (кантрабас), Рычард Маркелевіч (ражок), Аляксандр Мацюк (дудка), Аляксандр Кукін (тамбурын), Эдуард Лі (скрыпка) — бацька ў яго карэец з Хабараўска, маці — беларуска, Мікалай Шманок (дудка, гармонік), Уладзімір Рыхлевіч (барабан), Іван Пецюль (дудка, ражок), самавук. Усіх іх здо-

(Працяг на стар. 3)

Рыгору Семянюку — 90 год

Жыццё пражыць — не поле перайсці, гаворыць народная прыказка. А пражыць яго прыгожа, працавіта і аставіць па сабе след — справа вялікай важнасці.

Рыгор Семянюк з Раек, што на Бельшчыне, трывалы след па сабе аставіць. І з нагоды яго 90-ай гадавіны пішу ў вялікім скарачэнні аб яго жыццёвым шляху.

Нарадзіўся ён 27 сакавіка 1898 года ў Райках. У 1914 годзе Семянюкі як бежанцы апынуліся ў далёкай Самары. Там Рыгор пайшоў на работу ў гарбарню, а ў 1918 годзе трапіў у армію і служыў ён у 133 пяхотным запасным палку Чырвонай Арміі. У 1921 годзе Семянюкі вярнуліся ў свой родны кут — у вёску Райкі. І з гэтай вёскай звязаны яго лёс, яго жыццё аж да сёння. Тут ён жыў і працаваў на гаспадарцы, тут ён ажаніўся і разам са сваёй жонкай Агатай гадаваў трох сыноў. Тут сутыкаўся з жыццёвымі цяжкасцямі і часта з недастаткам. Тут пераживаў і радасці, і гора.

Радасці заўсёды многа, калі дзецям добра і ўцешна. А з горам вялікім трэба было зжывацца, калі прыйшла павестка аб смерці Міхася, які служыў у Савецкай Арміі і загінуў у баях з немцамі. Пахаваны ён у брацкай салдацкай магіле ў Квідзыні. Рыгор Семянюк ездзіў са сваімі сынамі на магілу Міхася. Там усе Семянюкі разам пакланіліся яму як салдату Савецкаі Арміі, як вызваліцелю ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў,

(Працяг на стар. 4)

НА МЯЖЫ

Я ўжо пісаў аб бацькоўскім цэпе, які знаходзіцца ў маёй варшаўскай кватэры. Дарэчы, нейкі студэнт у анкеце, звязанай з паасобнымі аўтарамі і артыкуламі ў „Ніве“, напісаў, што найгоршымі публікацыямі, на яго думку, з'яўляюцца мае артыкулы аб цэпе і аб Тарашкевічу. Я ніякай злосці да аўтара анкеты не адчуваю, тым болей, што аграмадная большасць аўтараў анкет выказала адмоўную апінію аб маіх публікацыях.

У артыкуле „Аб цэпе“ я апісаў адну з найбольш цяжкіх старонак у сваім жыцці. Датычыла яна часоў акупацыі і маёй не па гадах цяжкай працы як малацільшчыка. Я разумею, што гэта для маладога чалавека, які ніколі ў руках не трымаў цэпа, ніякая не праблема. Калі б мне, скажам, у дзяцінстве мой дзед расказаў аб феадальнай рэчаіснасці, я, бадай, успрымаў бы яе таксама як нешта такое, што ўвогуле мяне не датычыць. Зрэшты, прывяду прыклад больш пераканаўчы. Калісьці мая маці гаварыла мне, што ў перыяд яе маладосці яна і яе чатыры сястры настолькі недаядалі, што калі маці толькі замясіла хлебнае цеста, дык яны падкрадаліся да дзежы, хапалі рукамі сырое цеста і елі яго. І гэтае цеста было для іх такое смачнае, як найлепшая каўбаса ці салодкі пірог.

Я ў дзяцінстве не жыў у раскошы, аднак у нашай хаце заўсёды, нават у гады вайны быў хлеб, была бульба і наогул была саланіна. Было таксама малако. І таму я спытаў у маці:

— А чаму гэта вы не хацелі паждаці, аж хлеб упячэцца?

— Не маглі вытрымаці, — адказала маці, — бо вельмі хацелася есці.

Усё ж-такі я не вельмі разумеў маці. Думаю, што поўнасцю зразумее такое толькі той, хто сам быў у жыцці доўга і часта галодны.

Ці трэба гаварыць аб тым, што было, але чаго ўжо ў жыцці няма? Думаю, што трэба, бо як чалавек, так і грамадства не сфарміруюць правільна сваёй будучыні, не пазнаўшы дакладна мінулага. Зрэшты, гэта якраз чытачы „Нівы“ разумеюць. Падцвярджаецца гэта вынікамі спомненай анкеты, якая паказала, што мой цыкл „Беларускі фальклор“ апынуўся на першым месцы сярод усіх публікацый у „Ніве“. Дарэчы, некалькі студэнтаў залічыла „Беларускі фальклор“ да рубрык „ўвогуле ў „Ніве“ непатрэбных“. Так яно часам бывае, што асобы, якія хочуць кампраметаваць кагосьці, кампраметуюць саміх сябе.

Маем усё ж моцныя падставы для таго, каб сцвердзіць, што сённяшняе маладое пакаленне беларусаў цікавіцца мінулым, і таму абавязак старэйшых гаварыць аб ім так, як яны толькі патрапяць. Асмелены вынікамі анкеты, я хацеў бы вярнуцца да матчынага сярпа. Хаця адзін з журналістаў „Нівы“ ў сувязі з маім пяцідзесяцігоддзем напісаў, што я за лета нажаў некалькі коп збожжа, то гэта была няпраўда. Я не мог нажаць так многа збожжа, бо жаць не ўмею. У дзяцінстве паспрабаваў жаць сярпом. Вельмі моцна парэзаў пры гэтым палец і кінуў жаць на ўсё жыццё. У нас жалі толькі жанчыны і, трэба сказаць, жалі вельмі доўга. Яшчэ ў пачатку пяцідзесятых гадоў мой бацька нікога з касой на поле не пускаў. Пускаў толькі жанчын з сярпамі. А што значыць нажаць сярпом 30-35 коп жыта, пяць-шэсць коп пшаніцы, восем-дзесяць коп аўса, адну-дзве капы проса, ведае толькі той, хто жаў. На працягу многіх гадоў я прыглядаўся да гэтай сапраўды катаржнай работы. Як пры гэтым жанчыны яшчэ маглі, вяртаючыся з поля, спяваць песні, я не ведаю. А якая ж музыка спадарожнічала жніву, як шасцелі сярпы ў збожжы, якой вясёлкай узвівалася над галавой жменя каласоў, адкладаных на сноп, як цудоўна выглядалі снапы, якія пад вечар засцілалі ўсю доўгую палоску, а які ж радасны тады від мелі жоўтыя накрытыя „шапкамі“ ляшкі жыта ці пшаніцы. А ці ж непрыемна было пасля везці ў пуню велізарныя фуры збожжа?! І калі пасля прыглядаўся чалавек да велізарнай скірды снапоў, дык цяжка было паверыць, што ўсё гэта было зжата маленькім сярпом і слабымі рукамі маці і сястры. Якраз таму ніколі ў жыцці не пазбудуся захаплення, не выкіну з сэрца культу матчынага сярпа. Ён — частка нашай хаты, нашага поля, нашага хлеба і нашай сям'і. Хай будзе благаслаўлёная гэтая прылада — сімвал мучэння і радасці, сімвал працоўнай Беларусі. Пішу гэта і цісну́цца мне ў памяці радкі нейкага, бадай што эмігранцкага, паэта:

Так не хочацца верыць чамусь,
Што сярпы у палях адзвінелі
І жніўнёвая ўжо Беларусь
Адцвіла у кустах счырванелых.

Так, адзвінелі назаўсёды сярпы маёй маці, але той серп, які вісіць у маёй кватэры, усё яшчэ пахне бацькоўскім жытам і матчыным хлебам.

Алесь Барскі

МІКАЛАЮ ПАНФІЛЮКУ Ў АДКАЗ

Дарагі сябра! Вельмі мяне здзівіла тваё павучэнне, якога ты мне не пашкадаваў у восьмым нумары „Нівы“. Ты, будучы ў пастаянным канфлікце з „Нівай“, а быў час, што і зусім пагневаўся ды перастаў пісаць ў яе, раш мне пагадзіцца з тым, што ў рэдакцыі папраўляюць мае матэрыялы, дапісваючы думкі, якіх я не меў і не маю. Таму я цябе запытаю: а чаго гэта ты так часта нападаеш на „Ніву“, іншы раз у цалкам малаважных справах?! Зрабі пералік сваіх папрокаў і тады пабачым, у каго з нас болей „грахоў“. Калі цябе задавальняе толькі тое, што пад тэкстам надрукавана тваё імя і прозвішча, дык гэта ўжо чыста твая справа. Бо для мяне болей важнае тое, каб тэкст, пад якім надрукавана маё імя ды прозвішча, быў маім тэкстам, з маімі думкамі. Толькі тады і магу прыняць на сябе ўсю адказнасць за яго.

У адным са сваіх артыкулаў я падшчыпнуў белавежскіх навукоўцаў. У рэдакцыі ж падправілі мой тэкст гэты так, што выглядала: добра я ім даў! Неўзабаве з'явіўся ў „Ніве“ ліст начальніка Белавежскай гміны, у якім ён бараніў тых жа навукоўцаў, даказваючы, што я залішне чапіў іх. І я згодны з начальнікам, з тою, аднак, агаворкаю, што гэта не я іх так моцна чапіў.

Іншы прыклад. Пахваліў я белавежскія інвестыцыі, а гэтым самым і начальніка гміны і старшыню нарадовай рады. У рэдакцыі „Нівы“, апрацоўваючы мой тэкст да друку, так „разгарнулі“ маю думку: калісьці хвалілі начальнікаў у пачатку, а цяпер у канцы. Людзі перапынялі мяне і пыталі, адкуль мне вядома, што начальнік Паўлючук і старшыня Семянюк будуць пазбаўлены сваіх пасад?! Давялося чырванець!

Здаецца, што пішу я ясна, разборліва. І канкрэтна. Разжоўваць мае тэксты няма патрэбы. Прытрымліваюся я і такога прынцыпу: аніякай фікцыі і аніякай фантазіі.

Дарагі Мікалай, ты проста не зразумеў сутнасці маіх прэтэнзій да рэдакцыі.

Пятрусь Байко

Раман Лаўрэш, Бельск. Чаму беларусы перастаюць быць беларусамі? — ставіце драматычнае пытанне і не знаходзіце адказу. А прычына знікнення нашай нацыі простая і відавочная: не было і няма беларускага выхавання наступных пакаленняў! Як можна быць беларусам, калі ніхто табе не растлумачыў, што гэта такое? Якая гісторыя? Таму і склалася так, што беларус — гэта той, хто арэ, сее і быдла даглядае, а калі ўжо трохі пайшоў угару і чысцейшае адзенне надзеў, то не можа быць беларусам. Такога і царква ўжо не выратуе з рускай моваю.

Павел Рудкоўскі, Новая Карчма Яленегорскага ваяв. Дзякуем вам вельмі за дасланыя беларускія песні, якія вы запамяталі ад часоў сваёй маладосці на беларускім Палессі, каля Лунінца. Ваша пасылка, вядома, узбагаціць запасы нашых запісаў беларускай народнай культуры, якімі карыстаемся пры нагодзе кніжных або каляндарных выданняў. (ся)

СТАРОНКІ МІНУЛАГА

КАМІТЭТ ПРАВАСЛАЎНЫХ ПАЛЯКАЎ У БЕЛАСТОКУ

Улады ў гадах 1933-1934 даўмеліся, што трэба пачаць развальныя працэсы ў асяроддзі праваслаўных у Беластоку. Дабіўшыся згоды з боку праваслаўных іерархаў, утварылі Камітэт праваслаўных палякаў.

Бачачы, што Камітэт праваслаўных палякаў ледзь з духам трымаецца, а напраўду, дык нават і не арганізаваўся ён як след, беластоцкі ваявода паклікаў да сябе ўсіх тых нешматлікіх службоўцаў праваслаўнага веравызнання, катэгарычна прапануючы ім у выглядзе нібыканферэнцыі, каб уступалі ў камітэт і дзейнічалі ў ім. Бадай ці не самым галоўным заданнем гэтага камітэта мелася быць паланізацыя царквы, перавод багаслужбаў на польскую мову (не гаворачы ўжо пра пропаведзі).

У час тае канферэнцыі знайшліся, аднак, такія, якія паставілі пад сумненне сэнсоўнасць гэтай мэты. Але ваявода не гуляў у далікатнасці, заявіў, што запрасіў ён усіх сюды не для дыскусіі і развагаў... Гэта быў загад! І калі хто нязгодны, дык ужо заўтра можа... не прыходзіць на сваю работу.

У сувязі з такім дыктатам — прысутныя, панурыўшыся вачыма ў падлогу, падпісалі дэкларацыі членаў Камітэта праваслаўных палякаў, выбралі Раду і яе прэзідыум. Арганізацыя хутка атрымала памяшканне для дзейнасці, на рагу вуліц Сянкевіча і Аградовай. Дзейнасць пачалася ад утварэння хору, які ўзначаліў Канстанцін Кіслы. У гэты хор былі запрошаны і царкоўныя пеўчыя. Камітэту не бракавала грошай.

Праз тры месяцы хор павінен быў быць гатовым выступіць у беластоцкай царкве з польска-праваслаўнымі спевамі. Хор налічваў дваццаць тры асобы.

Узнікла маральнае пытанне: як быць далей? Выпісацца з гэтага камітэта — будзе бяда; не выпісацца — другая бяда. Прыдумалі просты спосаб, пад які не падкапаешся: пры нагодзе, канкрэтна, падчас банкету вырашана было ўзняць жорсткую сварку паміж сабою, якая і паралізавала б цэлы гэты камітэт. Ну, вучыць беларусаў сварыцца не вельмі і трэба, таму задума ўдалася беспраблемна. Скандал падняўся такі, што і сам чорт драпануў бы ў сваё пекла, каб акрыяць!

Хор, вядома, распаўся. Разам з ім і той камітэт пахілеў. Тым не менш першая багаслужба на польскай мове ў беластоцкай царкве адбылася. Духоўныя чыны на чале з прасвіцерам Ёсіпам Гуткевічам і прат. Пятром Гуткевічам, дыяканам Паўлам Лысухаю, у прысутнасці групкі дзеячоў праваслаўных палякаў, адслужылі гэтую багаслужбу. У царкве было пуста, звычайныя прыхаджане не прыйшлі, бо яны не былі матэрыяльна залежныя непасрэдна ад уладаў. Гэта было дзікае відовішча, пасля якога ўлады адступіліся ад сваіх націскаў паланізаваць царкву.

Кастусь Сідаровіч,
Беласток.

Дзесяць „Лявонаў" на свяце „Беларускай песні '88" у Беластоку.

„ЛЯВОНЫ"

(Працяг са стар. 1)

леў сабраць у адну групу Чэсек Мацкевіч, хаця музыкантаў па прафесіі тут толькі пяцёх, усе яны працуюць у музычнай школе. А вось Саша Кукін, напрыклад, — ветэрынар. Валодзя Рыхлевіч — інжынер камунальнай гаспадаркі, ёсць інжынер па медыцынскаму абсталяванню, другі ветэрынар і нават партыйны работнік. Усіх іх аб'яднала любоў да роднай беларускай песні, яе яны шукаюць і, знайшоўшы, дзеляцца з кім могуць, спачатку у сваім раёне, пасля ў вобласці, у Мінску, у Літве, у Маскве нават, а вось ужо другі раз яны — за мяжой. Збіранне народнай творчасці ў сваіх найбліжэйшых ваколіцах дае ім найбольшую сатысфакцыю, бо могуць яны сваю, мясцовую песню панесці ў шырокі свет.

Вось і цяпер: адразу з Польшчы едуць яны на гастролі ў Маскву, дзе будуць выступаць на Усесаюзнай Выстаўцы Дасягненняў Народнай Гаспадаркі. У Маскве ўжо іх добра ведаюць, а навет ведаюць і далей. У дні працы 27 з'езда КПСС іх гастролі адбываліся аж у 700 км за Масквой, у Чарапаўцы — горадзе металургаў, куды накіравалі іх па пуцёўцы райкома камсамола.

Пытаю ў хлопцаў, як часта даводзіцца ім выступаць.

— Разы тры ў месяц, — адказвае Іван Пецюль, а Саша Мацюк дадае: — А бывае, што і тры разы ў дзень.

Вячаслаў Мацкевіч пра сябе (бо ж фактычна гэта яго калектыў) расказваць не ўмее. Саша Мацюк яго найбольш выручае:

— А вось у мінулым годзе на Беларусьфільме зрабілі пра нас фільм-канцэрт. Здымалі ў Воранаве і ў адной з вёсак.

Значыць, „Лявонаў" ужо ведаюць, і нават змогуць яны пабываць у кожнай хаце, дзе толькі глядзяць тэлевізар. А працуюць жа разам усяго некалькі гадоў. Спачатку аб'ядналася толькі сем чалавек. Саша Мацюк:

— Мы купілі інструменты, але пасля даведаліся, што ў Мінску ёсць майстар Уладзімір Пузыня, які сам робіць народныя інструменты. Паехалі да яго. Заказалі басэтлю, ліру, якія абнаў зрабіць на гэта лета. У гэтага ж майстра заказалі і чатыры дудкі, на якіх мы іграем ужо сёння. Толькі ражкі зрабілі самі з каровінага рога. Бо Іван Пецюль, хаця і спецыяліст па медабсталяванню, яшчэ да прыходу ў калектыў зрабіў усе ражкі і муштукі. Гармонікі зрабілі нам таксама па заказу — у Маладзечне, на фабрыцы музычных інструментаў. Ну, і такім чынам мы „ўзброіліся".

Беларуская народная песня — найбліжэйшая „Лявонам". Цяжка пераацаніць іх пошукі і здзяйсненні. Дзякуючы гэтай песні ўжо два разы сталі яны лаўрэатамі Усесаюзнага фестывалю народнай творчасці. Але, як вядома, неўзабаве ў Віцебску адбудзецца І Фестываль польскай песні ў Савецкім Саюзе. І вось ужо нашы хлопцы ўпэўненымі крокамі наближаюцца да Віцебска. Перамаглі на раённым аглядзе, пасля сталі лаўрэатамі на абласным аглядзе ў Гродне і вось 10 красавіка едуць у Мінск. Пасля будуць яшчэ ў Вільні, на занальным аглядзе польскай песні, які распасціраецца на ўсю Прыбалтыку і Беларусь.

— Вы ж усе дарослыя людзі, ёсць у вас сем'і, ну што вам дае гэты ўдзел у самадзейным ансамблі? — пытаю яшчэ ў Аляксандра Мацюка.

— Проста хацелася б, каб людзі нас зразумелі. На гастролі штурхае асабісты інтарэс: каб паказаць беларускі фальклор і паказаць свой твар. Матэрыяльна не маем з гэтага нічога, але ж як прыемна бывае адкрыць у суседняй вёсцы нашы песні, якія народ тут спяваў сотні гадоў. Можа, гэта і ёсць якраз наша мэта... А сем'і нашы задаволеныя, што ў нашым раёне нас лічаць добрым калектывам, на ўзроўні прафесіянальнага...

І хоць „Лявоны" дасягнулі ўжо такой вяршыні, што параўноўваюць іх з прафесіянальным калектывам, то засталося ў іх адно, што ўсё ж ад прафесіянала ў іх нейкім чынам адрозніваe. З іх спеву, ігры і танцаў б'е такая аўтэнтычная радасць тварэння, яны так умеюць цешыцца мастацтвам, як гэта могуць рабіць толькі артысты-аматары, бо гэта мастацтва не з прымусу, гэта проста часцінка іхняй душы.

Прыязджайце, хлопцы, яшчэ да нас!

Ада Чачуга

Фота Сяргея Грынявіцкага

„Лявоны" не толькі спяваюць і іграюць, але і прыгожа танцуюць.

У ГАРАДКУ

Вечарам 12 сакавіка Дом культуры імя Кастуся Каліноўскага быў перапоўнены гарадчанамі. Пры ўваходзе ў яе „Лявоны" ўрэзалі „Лявоніху" і ў рытме гэтага танца ўварваліся" на сцэну. Бурай апладысментаў сустрэлі іх прысутныя. З незвыклай дынамікай яны выконвалі сваю праграму на працягу гадзіны.

Кіраўнік Дома культуры Тамара Бурачэўская, шчыра дзякуючы за выступленне, уручыла спевакам-музыкантам кветкі і кніжны падарунак. Мастацкі кіраўнік ансамбля Вячаслаў Мацкевіч падзякаваў сардэчнымі словамі і падарыў лялечку — беларускую „Алёну".

Падчас вячэры ў гарадоцкім рэстаране першы сакратар гміннага камітэта ПАРП Юрый Цыванюк коратка паінфармаваў воранаўцаў аб рэвалюцыйных традыцыях Гарадка і аб цяперашніх дасягненнях гміны.

Пасля было спатканне з мясцовым харавым калектывам. Пры ўваходзе ў залу Дома культуры, гарадоцкія спявачкі сустрэлі „Лявонаў" песняй: „Вітаем, вітаем вас, госці дарагія...".

У БЕЛЬСКУ

14 сакавіка „Лявоны" наведалі Бельск-Падляскі. Першы канцэрт быў для вучняў і настаўнікаў беларускага ліцэя імя Браніслава Тарашкевіча. Ліцэісты зрабілі з ім кароткае інтэрв'ю. Даведаліся, што гэты ансамбль існуе ад 1981 года, а спявае ў асноўным беларускія фальклорныя песні.

Другі канцэрт быў для жыхароў горада. Былі яны ачараваныя прыгажосцю беларускіх песень. Асабліва Вячаслаў Мацкевіч прыпаў да спадобы — яго голас, ігра на гармоніку і дасціпны канферанс.

Канцэрт закончыўся, а людзі сядзелі і апладзіравалі. Тады падышоў адзін з артыстаў ды кажа: „Вы яшчэ не ўсталі?", а ўсе ў адзін голас: „Не!", а ён: „Дык уставайце, канцэрт закончаны". Са смехам паднімаліся людзі з крэслаў і выходзілі. Дырэктар Дома культуры Сяргей Лукашук, дзякуючы гасцям, прыпаднёс ім сувенір: піўную бочачку з бакальчыкамі, а за цёплы прыём падзякаваў кіраўнік групы, кіраўнік раённага аддзела культуры ў Воранаве Мар'ян Вярсоцкі, які падарыў беларускую „Алёну".

Урачыстая вячэра з удзелам другога сакратара гарадскога камітэта ПАРП Яна Панасюка і намесніка начальніка горада Казіміра Пруса была ў кафэ „Гайдучок". Яны паінфармавалі гасцей аб развіцці Бельска. Мар'ян Вярсоцкі падарыў партыйнай арганізацыі Бельска партрэт У. Леніна ў выглядзе вялікага медаля.

У ГАЙНАЎЦЫ

15 сакавіка ансамбль „Лявоны" даў два канцэрты ў Гайнаўскім доме культуры — адзін для моладзі, другі для жыхароў горада. Было таксама спатканне з мясцовымі ўладамі. Апрача таго, пабывалі яны ў краязнаўчым музеі ў Белавежы, а вечарам сустрэліся з гайнаўскім хорам. „Лявонаў" сустракалі і праводзілі прадстаўнікі ГП БГКТ.

Міхась Хмялеўскі

ХРОНІКА

Гарадскі аддзел у Гайнаўцы амаль закончыў ужо справаздачна-выбарную кампанію ў гуртках БГКТ. Не адбыўся сход толькі ў адным гуртку на восем існуючых. Галоўная справа, якая закранալася падчас дыскусіі, — усебаковая дапамога Беларускаму музею, які будуецца ў Гайнаўцы.

12.02. На Гайнаўскім прадпрыемстве лясных машын у склад новага праўлення ўвайшлі: Рыгор Сурэль — старшыня, Рыгор Кандрацюк — сакратар, Надзя Тафілюк — скарбнік і член праўлення Іван Петручук, а старшынёй рэвізійнай камісіі выбраны Мікалай Семянюк.

17.02. На Гаспадарчым прадпрыемстве, у якім налічваецца 50 членаў, у склад праўлення гуртка выбраны: Марыя Цыборан — старшыня, Люцына Койла — намеснік старшыні, Уладзімір Васілюк — сакратар, Вера Кічкайла — скарбнік і члены праўлення — Вера Мацюка, Яўген Артэмюк і Крыстына Ардынская. Старшыня рэвізійнай камісіі — Яўген Шварц.

17.02. У Аб'яднанні прафесіянальных школ на справаздачна-выбарным сходзе было выбрана новае праўленне гуртка ў складзе: Мікалай Еўдасюк — старшыня, Леаніда Беразавец — сакратар, Сяргей Юзючук — скарбнік і члены — Віктар Дзік і Аляксандр Валчук. Рэвізійную камісію ўзначаліў Павел Іващюк.

18.02. Члены гуртка на Прадпрыемстве лясной прамысловасці „Лес“ выбралі новае праўленне: Галена Ігнацюк — старшыня, Аляксандр Рожка — сакратар, Анна Аксантовіч — скарбнік і Валянціна Герасімюк — член. Старшыня рэвізійнай камісіі — Галена Стасенька.

18.03. У Беларускім ліцэі новае праўленне гуртка БГКТ складаецца з наступных асоб: Аліна Маліш — старшыня, Анна Аверчук — сакратар, Юрка Вапа — скарбнік, члены праўлення — Эва Семянюк, Эва Мароз і Міраслаў Ваўранюк.

*

У Гайнаўскім гмінным аддзеле справаздачна-выбарная кампанія таксама разгарнулася шырока. У многіх вясковых гуртках адбыліся ўжо справаздачна-выбарныя сходы.

16.03. У сходзе гуртка ў Рэпісках удзельнічалі — намеснік старшыні ГП БГКТ Янка Зенюк і член грамадскага камітэта будовы Беларускага музея ў Гайнаўцы Янка Тапалянскі.

Пасля справаздачнага даклада закрануты былі справы падтрымкі рознымі формамі будовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы ўключна са зборам экспанатаў, а таксама актыўнага ўдзелу ў грамадскім жыцці вёскі. Пастаноўлена ажыццяўляць лозунг — „Ніва“ і беларускія радыёперадачы ў кожнай хаце“.

Падчас галасавання выбраны

(Працяг на стар. 5)

Вясна прыйшла.
Мал. Ул. Петрука.

РЫГОРУ СЕМЯНЮКУ — 90 ГОД

(Працяг са стар. 1)

як любімаму сыну і брату, загінуўшаму заўчасна. Ускладанне кветак так усхвалявала старога бацьку, што доўга пасля гэтага не мог ён адазвацца. Вельмі перажываў ён і смерць сваёй жонкі, якая памерла ў 1983 годзе на 88-м годзе жыцця.

Але ўжо так ёсць, што час гоіць душэўныя раны. Старому Рыгору на радасць асталіся два сыны: Валік і Ваня ды ўнукі.

Разам з Валікам усё жыццё жыве ён пад адным дахам, мае свой уласны пакой. Атрымоўвае штомесяц сялянскую пенсію.

На радасць сынам і ўнукам дзядзька Рыгор яшчэ ў добрым здароўі, мае добры зрок і слых, добрую памяць, любіць многа чытаць ды яшчэ да работы рвецца. Але Валік не дазваляе яму цяжка працаваць. Рыгор жа, калі не працуе, не адчувае жыцця. У мінулым годзе памагаў сушыць сена. У яго яшчэ

моцная хада. Хадзіў ён летась пяшком у Бельск, да якога 9 кіламетраў. У Бельску наведвае сына Івана, які тут са сваёй сям'ёй жыве і працуе на адказнай пасадзе.

Рыгор Семянюк аставіў па сабе след у дзейнасці Беларускага таварыства. У канцы 50 гадоў быў ён старшынёй гуртка БГКТ у Райках. Праславіўся ў сваёй вёсцы як арганізатар грамадскіх пачынаў пры будове святліцы. Быў таксама заснавальнікам вясковага драмгуртка.

У „Беларускім календары на 1966 год“ на 160 старонцы сказана, што ў Райках „члены гуртка БГКТ арганізавалі таксама сваімі сіламі пастаноўку п'ес і бяруць удзел у павятовым аглядзе драмгурткоў БГКТ. Між іншым, Рыгор Семянюк, нягледзячы на свой пажылы век, належыць да лепшых аматараў свайго драмгуртка“.

Дзейнасць Рыгора Семянюка на культурнай і арганізатарскай БГКТ-оўскай ніве лічылася тады высока не толькі ў Бельскім аддзеле БГКТ. IV з'езд Беларускага таварыства выбраў яго ў склад членаў Галоўнага праўлення. Старэйшае БГКТоўскае пакаленне помніць яго цікавыя і канструктыўныя прамовы на розных форумах. Аб яго 90-ай гадавіне жыцця памятаюць і ў цяперашнім Прэзідыуме ГП і ў „Ніве“. 26 сакавіка Рыгора Семянюка наведалі ад імя Прэзідыума ГП Аляксандр Баршчэўскі, Міхась Хмялеўскі і Кастусь Майсеня. Уручылі юбіляру Ганаровую грамату ГП БГКТ, склалі віншаванні і пажаданні моцнага здароўя.

Міхась Хмялеўскі

Дзеці з Каракуліна

Канчалася лета 1944 года. 57 гвардзейская стралковая дывізія вяла заўзятыя баі за ўтрыманне і пашырэнне Варэцка-Магнушэўскага плацдарма. Гэта на поўдзень ад Варшавы, у абойме ракі Віслы, Пііліцы і Радомкі.

— Вось там дык папрацавалі нашы артылерысты! — з гордасцю заяўляе былы гвардыі радавы, артылерыст Генрык Букерт!

— І вы не баяліся? — пытаю, каб заахвоціць яго да ўспамінаў.

— Баяцца? — глядзіць на мяне з усмешкай. — А чаго? Палкоўнік Яфімаў на крок мяне ад сябе не адпускаў, ды і „Кацюшы“ заўжды ішлі далекавата ад перадавой. Пад'едуць, бывала, грымнуць маланкавым залпам і гайда назад, у бяспечнае месца...

Першы раз атаку Генрыку Букерту давялося бачыць яшчэ ў баях за горад Львоў. Пасля быў Холм ды Люблін. І вось гэты прывіслянскі плацдарм. Пад канец жніўня баі тут стабілізаваліся. Немцы, паламаўшы свае стальныя зубы ў час першых заўзятых атакаў, зразумелі, што ім не пад сілу адкінуць савецка-польскіх саюзнікаў за Віслу.

Над Віслай зноў заспявалі птушкі. Заставалася больш часу на роздумы. Вярнулася туга за домам. Больш-менш ад месяца часу Беласток быў ужо свабодны. Ва ўсіх паведамленнях з фронту гаварылася аб паспяховых баях на захад і на поўнач ад Беластока. Што з мамай? Ці жывая? Генрык рашыў напісаць ёй пісьмо.

— Таварыш палкоўнік, — звярнуўся да свайго апекуна, — дазвольце напісаць ліст маме.

— На гэта і дазволу не трэба, — адказаў падпалкоўнік Яфімаў. — Цікава было б ведаць, як ты размалюеш наша армейскае жыццё!

Ліст быў кароткі. Генрык паведамляў, што ён жыў ды здароў, чаго і жадае ўсім блізкім ды родным, што знаходзіцца пад апекай Савецкай Арміі, на правах сына палка, што жывецца яму добра, заўжды ён сыты, абуты і апрануты. „...нецярпеліва чакаю ад вас адказу. Ліст кіруйце па палявой пошце — 18926“, — Генрык Букерт цытуе па памяці заканчэнне свайго пісьма да мамы.

І, сапраўды, неўзабаве прыйшоў адказ з Беластока, што маці, дзякуй Богу, таксама жыва і здарова, хаця навокал стольнкі бяды, крыві, смерці... На ісочку-трохвугольніку, напісаным хімічным алоўкам, выразна значыліся сляды ад слёз. І Генрык не ўстрымаўся. Заўважыў гэта падпалкоўнік Яфімаў, пабацькоўску пагладзіў яго русую галоўку і прыціснуў яе да грудзей.

— Я хачу дамоў! — цераз слёзы папрасіў Генрык. — Мама ў мяне адна, яна хворая, я ведаю, хаця яна аб гэтым не піша, а бацька на фронце загінуў, яшчэ ў 39-ым годзе...

— Добра, я не супраць, — адказаў падпалкоўнік Яфімаў. — Наша армія неяк і без цябе дойдзе да Берліна...

СЯБРЫ „НІВЫ"

Шматгадовыя начальнікі поштаў у Старым Ляўкове і Нараўцы — Міхал Смольскі і Сцяпан Кот паінфармавалі мяне, колькі падпісак на „Ніву" ў Старaляўкоўскай і Нараўчанскай акругах.

Кожную пятніцу на пошту ў Старым Ляўкове прывозяць 57 экземпляраў беларускага тыднёвіка. Найбольш падпісчыкаў на „Ніву" мае малады пісьманосец Міраслаў Рэнт — роўна пяцьдзесят, у тым ліку трыццаць гадавых, чатырнаццаць паўгадавых і шэсць квартальных. „Ніва" найбольшай папулярнасцю карыстаецца ў жыхароў вёсак: Ляшукі, Міхнаўка, Навіны, Церамкі і Парослае.

Нараўчанскія пісьманосцы маюць 78 падпісак на „Ніву", у тым ліку 73 гадавыя. Сорак чатыры экземпляры тыднёвіка бярэ ў сваю торбу ў кожную пятніцу шматгадовы лістаносец Уладзімір Васільчык. Вязе яго да пастаянных чытачоў у Масева, Альхоўку, Гушчэвіну і іншыя вёскі.

Яго калега па рабоце — Уладзімір Барташэвіч у той дзень дастаўляе 26 „Ніў", між іншым, у Скупава, Стачок, Мінькоўку і Заблотчыну.

(яц)

З ЛІТОЎСКАЙ КУХНІ

ГУСКА, ФАРШЫРАВАНАЯ КАШАЙ З ГРЫБАМІ

На адну гуску трэба ўзяць дзве шклянкі грэцкай крупы або панцаку, 15 сушаных баравікоў, адно яйка, адну лыжку масла, 15 дэкаў саланіны, дзве цыбулі, адну моркву, дзве пятрушкі (карэнні і зеляніну), адну лыжку пасечанага ўкропу, соль, перац.

Выпатрашаную, ачышчаную і памытую гуску нацерці соллю і перцам. Зварыць памытыя грыбы. Асобна зварыць сыпкую кашу, дадаць пасечаную і крыху падсмажаную на масле цыбулю з морквай і карэннямі пятрушкі, укроп і яйка.

Усё перамяшаць разам і пасаліць. Атрыманы фарш палажыць у гуску і зашыць яе. Гуску ў ванначцы абкладзіць нарэзанай саланінай і пячы ў духоўцы гадзіны 2-3, паліваючы растопленым тлушчам. Каб гуска занадта не высыхала, добра было б падліць яшчэ крыху вады.

КАЎБАСКІ, ВАРАНЫЯ Ў ПІВЕ

На 1 кілаграм сырых свежых каўбасак трэба ўзяць паўтара літра піва, лыжку масла і маргарыну, дзве вялікія цыбулі, 1/3 лімона, дзве лыжкі мукі, чатыры лыжкі вады, 1 кг бульбы, 1 кг кіслай капусты.

Каўбаскі палажыць у каструльку, дадаць тлушч і нарэзаную скрылёчкамі цыбулю; заліць усё півам і варыць. У канцы дадаць нарэзаны скрылёчкамі лімон, уліць разведзеную вадой муку, усё перамяшаць і яшчэ крыху падварыць.

Каўбаскі падаваць на стол, палітыя соусам, у якім яны варыліся. Да іх падаюць бульбу, звараную у лупінах, а таксама кіслую капусту.

Гаспадыня

Мацярынства. *Фота Ю. Трачука.*

У дарогу адправілі яго з рэчавым мяшком, у які напакавалі хлеба, сала і „свіной тушонкі", а да таго далі яшчэ спраўку, што Генрык Букерт, сын палка, накіроўваецца ў горад Беласток з мэтай сустрэчы з роднай маці.

— У Беластоку наша сям'я калісь жыла на вуліцы Чарнецкага. Мамы дома, аднак, не было. Пачаў я распытваць у суседзяў, дзе яна. Збегліся хлопцы з суседніх панадворкаў. Некаторых я пазнаў адразу. Яны ж паводзілі сябе неяк дзіўна, трымаліся збоку, на мае пытанні адказвалі маўчаннем. Я пачаў ужо баяцца, што ў нашай сям'і здарылася штосьці дрэннае...

А тут справа мелася зусім інакш. Генрык жа гаварыў па-руску. За час разлукі з родным домам ён проста развучыўся карыстацца польскай мовай. І гэта найбольш бянтэжыла ягоных сяброў.

Хтосьці з іх паімчаўся на Кракаўскую вуліцу, дзе ў гэты час жыла Антаніна Букерт, і паведаміў ёй, што вярнуўся яе сын Генрык, толькі цяпер ён нейкі іншы, у рускім мундзіры і гаворыць выключна па-руску.

На вуліцы Чарнецкага жылі па-суседску Кузняцовы. З іх дачкою, з Іркай Кузняцовай, Генрык калісьці сябраваў. Пабачыўшы яе сярод натоўпу дзетвары, падыйшоў прывітацца. Ірка не адступілася ад яго, смела, з сяброўскай усмешкай падала яму руку, запрасіла ў хату. Маці яе таксама ўзрадавалася. Папрасіла за стол, пачаставала чым магла ў гэты галодны, ваенны час 1944 года.

А маці Генрыка, даведаўшыся ад дзяцей, што нейкі рускі юнак падаецца за яе сына, найперш пабегла за парадай да свайго брата Карповіча, які жыў на вуліцы Адэскай.

— Юзак! — прагаварыла яна ўсхвалявана. — Кажуць, што Генрык вярнуўся! Толькі, гавораць, што ён нейкі рускі...

Брат найперш распытаў пра ўсё дакладна, а потым заявіў:

— Зараз мы ўсё гэта выяснім, — і звярнуўся да савецкага капітана, які стаяў у яго на кватэры, ды меў у распараджэнні аўтамабіль. Капітан не адмовіўся дапамагчы разабрацца ў гэтай справе. Разам паімчаліся на Баяры. На вуліцы Далёкай, што па-суседску з Чарнецкай, заўважылі нейкі дзіўны натоўп. Сярэдзінай вуліцы ішоў салдат, высока трымаючы галаву, накрытую шапкай-кубанкай, у добра дапасаванай шынелі. Суправаджалі яго хлапчукі. Маці здалёк пазнала сына.

— Генек, сыночак! — закрычала яна, пераадольваючы грукат капітанскага „газіка". І Генрык кінуўся да яе. Так, проста на вуліцы, на вуліцы Далёкай у Беластоку, сын сустрэўся з маці пасля звыштрохгадовай разлукі.

Маці доўга туліла да грудзей свайго сыночка, як бы баялася, каб нечакана зноў яго не затраціць.

— Я ж двойчы пехатой аж у Друскенікі хадзіла за табою! — гаварыла яна цераз слёзы. І была гэта праўда. І гэтую праўду трэба было б памножыць прынамсі ў дзвесце разоў, бо амаль усе бацькі шукалі сваіх дзяцей і ў Гродне, і ў Друскеніках, і ў Баранавічах. Тут, аднак, абрываўся след іх прысутнасці. У даўнейшым дзіцячым лагеры гаспадарылі ўжо зусім іншыя людзі, а на станцыі ў Друскені-

(Працяг на стар. 6)

(Працяг са стар. 4)

ХРОНІКА

былі ў праўленне гуртка: Міхась Паўлоўскі — старшыня, Аляксандр Паскробка — сакратар, Аліна Плева — скарбнік, Марыя Васілюк і Павел Семянюк — члены. У рэвізійную камісію выбраны: Васіль Зенюк — старшыня, Рыгор Плева і Таіса Грыгарук — члены. Затым прынята была праграма дзейнасці гуртка і выбраны дэлегаты на канферэнцыю аддзела.

17.03.Падобны сход абслужылі ў Арэшкаве актывісты аддзела — Галіна Маліш і Сяргей Харкевіч. Там члены гуртка, якіх налічваецца 33 асобы, у дыскусіі найбольш увагі прысвяцілі навучанню дзяцей беларускай мове і павелічэнню падпіскі „Нівы". У выніку галасавання былі выбраны ў праўленне гуртка: Надзя Андрасюк — старшыня, Ніна Аверчук — сакратар, Анна Бугвін — скарбнік, а таксама Ніна Гурын, Таццяна Гурын і Анастасія Герман. Рэвізійную камісію ўзначаліла Марыя Скепка.

19.03. Гурток БГКТ у Новым Корніне на справаздачна-выбарным сходзе прыняў у свае рады 8 новых членаў. Цяпер праўленне гуртка складаюць: Галена Леванюк — старшыня, Ірына Філіпюк — сакратар, Мікалай Германюк — скарбнік, Васіль Чэпель і Міраслаў Філіпюк — члены. Старшыня рэвізійнай камісіі — Анатоль Тышко.

19.03. У справаздачна-выбарным сходзе гуртка БГКТ у Трывежы ўдзельнічаў намеснік старшыні ГП БГКТ Кастусь Майсеня. Паінфармаваў прысутных аб ходзе будовы Беларускага музея ў Гайнаўцы і яго патрэбах. У выніку выбараў у склад праўлення гуртка ўвайшлі: Мікалай Габрылеўскі — старшыня, Галіна Анджэеўская — сакратар, Славамір Гацута — скарбнік, Якуб Пракапюк і Іван Давідзюк — члены, а старшынёю рэвізійнай камісіі выбраны Васіль Сегень.

20.03. Гурток БГКТ у Новым Беразове абслужыў дзеяч БГКТ Пётр Скепка. Там у праўленне гуртка выбраны: Валянціна Бірылка — старшыня, Валянціна Башун — сакратар, Кацярына Мартынюк — скарбнік, Валянціна Васюк, Лідзія Вэбко і Ніна Швед — члены. Старшынёю рэвізійнай камісіі выбрана Марыя Мароз.

*

21.03.Праўленне гуртка БГКТ у рэдакцыі „Ніва" прыняло план працы да канца бягучага года. Прадбачаны 4 інфармацыйныя сходы, звязаныя з беларускай культурай і гістарычнай тэматыкай.

22.03. Адбылося пасяджэнне гарадскога праўлення БГКТ у Беластоку і яго рэвізійнай камісіі з удзелам нававыбраных праўленняў гурткоў БГКТ, існуючых у горадзе. Абмяркоўваліся матэрыялы і справы, звязаныя са справаздачна-выбарнай канферэнцыяй аддзела.

(мх)

ПРАЙШЛО 1000 ГАДОЎ

У сувязі з Тысячагоддзем хрышчэння Русі (афіцыяльная дата гэтага факту — 988 год) пачынаем публікацыю выказванняў гісторыка праваслаўя на Беласточчыне а. Рыгора Сасны, настаяцеля прыхода ў Рыбалах, па некалькіх найбольш істотных для гэтай тэмы пытаннях, пастаўленых рэдакцыяй.

НА САМЫМ ПАЧАТКУ

Калі ж быў самы пачатак хрысціянскіх уплываў на нашых землях?

Рыгор Сасна: На тэрыторыі сённяшняга Беластоцкага ваяводства пачаткі хрысціянства сцісла звязаны з усходнім абрадам, інакш кажучы, з праваслаўнай царквой. Асабліва энергічная хрысціянская місія прыпадае на XI-XII ст.ст.

Археалагічныя даследы паказалі, што да XII ст. асадніцтва на землях паміж рэкамі Буг і Нараў было рускае, а цэнтрамі хрысціянства тут былі: Драгічын, Мельнік, Бельск і Сураж. Уплывы славянскага хрысціянства ахаплівалі тут на пачатку шырокі абшар усяго басейна Буга і ракі Нурца (Бранск) і мясцовасцяў, распалажаных над ракой Нарвай (Тыкоцін). Паўночны цэнтр хрысціянскай праваслаўнай акцыі знаходзіўся ў мясцовасцях, што знаходзяцца над ракой Нёман.

Адзіныя помнікі, якія з тых далёкіх часоў захаваліся, гэта курганы — астанкі драўляных паселішчаў. Царкоўнае будаўніцтва ў тых часах таксама было драўлянае. Адзіны мураваны помнік з тых часоў — старажытная царква святых Барыса і Глеба на Каложы пад Гроднам. Сярод дакументаў у Валынскім летапісе ўпамінаецца пад 1260 г. аб існаванні царквы ў Мельніку.

Пасля нашэсця мангола-татарскіх войск (першая палова XIII ст.) і знішчэння паўднёвых княстваў, пачынае вырастаць роля і значэнне Вялікага княства Літоўскага. У граніцах яго апынуліся землі, заселеныя нашымі беларускімі продкамі, у тым ліку і гарады: Мельнік, Драгічын, Бранск, Сураж, Кнышын, Цехановец і іншыя.

Беларускія землі, далучаныя да Вялікага княства Літоўскага, з пражываючым на іх праваслаўным насельніцтвам, у два разы перавышалі тэрыторыю ўсяе ўласціваe Літвы. Літоўскія князі збудавалі дзяржаву, у якой беларускае насельніцтва яе (рускае — часта гавораць гісторыкі) у абсалютнай большасці было праваслаўным і дзе запанавала вышэйшая старабеларуская культура. Беларускае насельніцтва ў літоўскай дзяржаве стаяла на вышэйшым цывілізацыйным узроўні і моцна ўплывала на князёў і іх акружэнне. Мова старабеларуская была дзяржаўнай мовай Вялікага княства Літоўскага і карысталіся ёю ўсе адукаваныя людзі.

Хутка аднак над літоўскай дзяржавай павісла пагроза з боку крыжаносцаў, якія пад маскай распаўсюджвання хрысціянства (лацінскага абраду) бязлітасна нішчылі падбітыя народы.

(вв)

БЕЛАРУСКАЕ ЗДАЛІ Ў АРЭНДУ?

Вядомы нам прафесар Ежы Тамашэўскі, даючы 31 студзеня інтэрв'ю газеце „Выбжэжэ", кажа: склалася вельмі дзіўная і даволі незразумелая сітуацыя — пытаннямі нацыянальных меншасцяў актуальна наймацней зацікаўлены каталіцкія часопісы. „Партыя, якая выступае як спадкаемца інтэрнацыянальных традыцый, пытанні нацыянальных меншасцяў пакінула на абочыне".

У сучасны момант шумна вакол кніжкі Сакрата Яновіча „Białoruś, Białoruś". І мае рацыю Тамашэўскі: найчасцей пішуць пра яе менавіта каталіцкія публіцысты. Пра некаторыя выступленні іх мы згадвалі ў папярэдніх нумарах „Нівы". Не пра ўсё ведаем, цяжка сачыць за дзесяткамі або і сотнямі выданняў. Афіцыйных і неафіцыйных. Беластоцкі неафіцыйны „Kwartalnik Nieregularny Bez Debitu" у сваім трэцім нумары прысвяціў адначасна ажно дзве публікацыі спомненай кніжцы Яновіча. Цытаваць не будзем, але сказаць скажам, што павярхоўныя яны, без глыбейшай думкі або адчування. Перш за ўсё аўтары не зразумелі самога Яновіча, які выступіў не ў ролі гісторыка, а мастака слова, і які паставіў сваёй мэтай выклікаць у польскага чытача цікавасць да Беларусі і беларускай культуры. І столькі. Тым часам робіць яму папрок у няпоўным асвятленні гісторыі Беларусі і Польшчы ў гэтай кніжачцы, якая налічвае ўсяго няпоўных дзвесце старонак. І зусім падобнае на кур'ёз, калі прабуюць яны паказаць Пілсудскага і ўсю даваенную польскую палітыку амаль прыхільнымі беларусам!...

У тую ж дудку грае дыскусія наконт кніжкі Сакрата Яновіча, змешчаная ў першым сёлетнім нумары штомесячніка „Więź". Яе ўдзельнікі, выдатныя каталіцкія публіцысты Марэк Карп і Багдан Скарадзінскі, апаламілі нас, так сказаць, зменай фронту, кінулі быць безагаворачнымі сябрамі беларускай нацыі і яе лёсу. Іх абурае крытыцызм Яновіча, тое, што сказаў ён шмат непрыемнага палякам, мала хваліў. Скарадзінскі выкрыквае цэлым абзацам: Яновіч не пакінуў сухое ніткі на даўняй Рэчыпаспалітай! І іншых прэтэнзіяў цьма, аднак матыў Пілсудскага паўтараецца, на гэты раз настолькі па-новаму, што варты цытоўкі: „...Пілсудскі ў дачыненні з беларускімі палітыкамі паводзіў сябе надзвычай шчыра. У вочы гаварыў ім пра палітычную няспеласць беларусаў, яму нават не хацелася ашукоўваць іх".

Трэба прызнаць, што рэдакцыя гэтага часопіса не абмежавалася фармулёўкай „польскіх жаляў" у адрас Сакрата Яновіча. Змясціла ў тым жа нумары эсэ пра яго творчасць, няблага напісанае Янам Леанчуком, а таксама тры апавяданні ў беззаганным перакладзе Віктара Варашыльскага („Одум", „Як Босы Бот разжыўся", „Рэмінісцэнцыі", акуратна падаючы даты іх друку на старонках „Нівы"). Палеміка, зрэшты, будзе мець свой працяг: той жа Варашыльскі, выдатны польскі паэт і публіцыст, абурыўся на абурэнні Карпа і Скарадзінскага, рыхтуецца выступіць у абарону Яновіча...

Падобным чынам рэагуе кракаўскі часопіс „Zdanie", які ў чэрвені м.г. прысвяціў старонку, проста кажучы, нападкам на „Białoruś, Białoruś", каб у кастрычніку яшчэ больш месца прысвяціць рэпліцы Яновіча, які паказаў непісьменнасць свайго крытыка. А цяпер рэдакцыя рыхтуе публікацыю Зыгмунта Тжышкі, паклонніка таленту „белавежца". Як сказалі б у Крынках: „То ў боб, то ў гарох".

Спакойна піша пра Сакрата Яновіча „Powściągliwość i Praca", штомесячнік, які не мусіць прыдаваць сабе папулярнасці віслівымі наскокамі на вядомага аўтара. У студзеньскім выданні кампетэнтна прааналізаваў кніжку Анджэй Дравіч, шаноўны знаўца польскай і ўсходнеславянскіх літаратур. Ад імя чытачоў Польшчы выказаў нават падзяку Сакрату Яновічу за патрэбную і займальную „Białoruś, Białoruś". Прадбачыў, што адсутнасць традыцыі папулярызацыі польска-беларускіх сувязяў непазбежна выкліча непаразумеласці ў чытацкім успрыняцці гэтага твора. Так яно і ёсць. Пры нагодзе Дравіч згадвае і пра нядаўні том „Argumenty do dialogu polsko-białoruskiego", у якім, як адзначае, зноў жа бачым апанентаў Яновіча („...заядлых і мала сур'ёзных" — кпіць з іх Дравіч). Да гэтых „Аргументаў..." неабходна дадаць такія новыя кніжныя выданні, як „Litwini, Białorusini, Ukraińcy. Nasi wrogowie — czy bracia?", „Biełaruskija Dakumenty", „Archiŭny Sšytak" і г.д.

Шум шуміць... Насуперак першым уражанням, пытанні нацыянальных меншасцяў маюць у сабе універсальнасць, адбітак механізмаў, якія рэгулююць нагул адносіны паміж народамі Еўропы і свету. Гэта далёка не тутэйшая тэматыка. Мабыць, таму самы вялікі ў Польшчы тыднёвік „Polityka" апублікаваў 27 лютага падборку пісем з ліку тых, якія атрымала рэдакцыя ў сувязі з артыкулам Ежы Тамашэўскага „Меншасці знаходзяцца сярод нас" (пісалі мы пра яго).

Тэза Тамашэўскага аб тым, што партыйны друк аддаў каталіцкаму, як быццам у арэнду тэматыку нацыянальных меншасцяў, на шчасце, не цалкам пацвярджаецца. Пра „Белавежу" пісала „Gazeta Współczesna", а цэнтральны орган „Trybuna Ludu", як вядома чытачам „Нівы", узяў інтэрв'ю ў Сакрата Яновіча. Што ж: ён адзін найбольш выступае ў польскім друку на беларускія тэмы, яго і заўважаюць (іншыя нашы аўтары чамусьці пільнуюцца аднае „Нівы", не папулярызуючы беларускай культуры ў польскім асяроддзі). Чацвертага сакавіка „Gazeta Pomorska", як партыйны орган на паўночны захад Польшчы, змясціла, бадай, самае вялікае, інтэрв'ю Сакрата Яновіча (на палосах аж дзвюх старонак!). Так што, пане прафесар Ежы Тамашэўскі, як гаворыцца, дай Бог, каб вашы сцвярджэнні аказаліся несапраўднымі. І самі вы, пэўна, будзеце задаволены сваёй магчымай памылкаю, што вельмі праўдападобнае, калі ўзяць пад увагу ўзрастаючую нервовасць каталіцкіх публіцыстаў пры паглыбленых адносінах да беларускіх праблемаў. Вы цэльна заўважылі пра іх: „Разумею, што ў іх шмат занядбанняў, што сумленне не заўсёды чыстае..." — у трактоўцы беларусаў і Беларусі калісьці і цяпер. **(ся)**

СУСТРЭЧА З МАЦІ

(Працяг са стар. 5)

...ках чыгуначнікі і проста сустрэтыя людзі ведалі толькі тое, што нейкіх дзяцей пагрузілі ноччу ў вагоны і вывезлі на ўсход. Вывезлі... Гэтае слова выклікала жах. Страх і мацярынская роспач заўжды маюць вялікія вочы. Колькі разоў Антаніна Букерт бачыла ўва сне свайго маленькага Генрыка, сваю радасць і надзею! А можа і цяпер гэты сон паўтараецца? Не, ува сне ніколі ён не прыходзіў да яе ў салдацкай форме, не сустракала яго чырвонаармейцам. Ці гэта сапраўды яе сын, такі ўжо змужнелы?! І зноў туліла яго да сэрца.

— Мама, мамачка, супакойся! — сам узрушаны да слёз, прасіў яе юны салдат. У яго сэрцы радасць таксама перамешвалася з болем. Канчаткова даведаўся, што яго бацька, колішні прафесіянальны вайсковец, ад верасня 1939 года ўсё яшчэ не даваў аніякага прызнаку свайго існавання. Можа, недзе трапіў у палон да немцаў, або і да Саветаў? — суцяшаў сябе Генрык, хаця добра ведаў, што гэта вельмі ж кволая надзея... І час паказаў, што яна не апраўдалася.

— Сыночак, міленькі... адкуль ты? — маці пытальна ўзіралася ў твар маладога салдаціка і, не чакаючы яго адказу, дабаўляла: — Быццам той анёл з яснага неба...

— Мамачка, супакойся! — зноў паўтарыў Генрык Букерт і, каб нечым заняцца, схапіў рэчавы мяшок, ды пачаў выкладваць харчовыя запасы. Тады спахапілася і Антаніна Букерт, што пара нечым пачаставаць свайго сыночка.

Вестка аб нечаканым вяртанні Генрыка Букерта маланкай абляцела Беласток. Бацькі дзяцей, якія ў чэрвені 1941 года недзе прапалі з Друскенік, збегліся да Букертаў на Кракаўскую вуліцу, каб штосьці даведацца аб іх лёсе. Генрык цярпліва паўтараў:

— Не турбуйцеся, яны жывуць далёка, над ракою Камай у Каракуліне, там ёсць спецыяльны дом для дзяцей, эвакуіраваных з піянерскага лагера ў Друскеніках...

Толькі гэтай агульнай інфармацыі бацькам было замала. Кожная маці ці бацька хацелі ведаць пра сваё дзіця і толькі пра сваё. І ён апавядаў, суцяшаў, сеяў надзею, раздаваў адрасы, прасіў пісаць. Быў жывым вестуном шчаслівага заканчэння сямейнай трагедыі многіх людзей.

Віктар Рудчык

ЯНКА САЛАВЯНЮК— МАСТАК -ВІРТУОЗ

Янка Салавянюк нарадзіўся ў вёсцы Навасады, што знаходзіцца недалёка ад Гайнаўкі. Нейкі час працаваў настаўнікам беларускай мовы, ручных прац і іншых прадметаў у навакольных пачатковых школах.

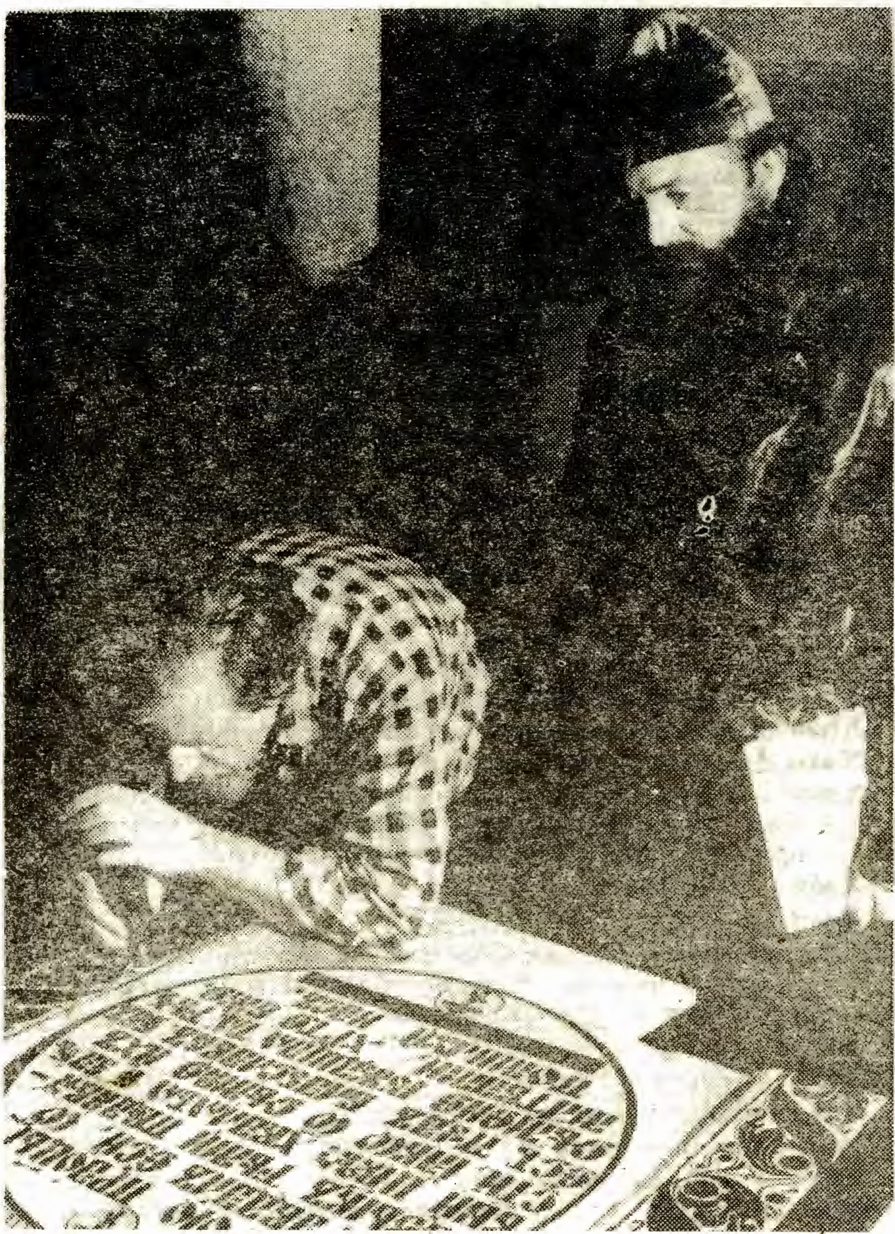
У 1969 годзе закончыў Мастацкае аддзяленне Універсітэта імя Мікалая Каперніка ў Торуні. Адтуль ён вярнуўся ў роднае староннє — не ўмеў і не хацеў працаваць у іншым рэгіёне. Толькі тут мог выявіцца па-сапраўднаму яго талент.

Выхаваны ў асяроддзі праваслаўнай культуры, уражлівы на ўсё тое, што ў галіне матэрыяльнай культуры было створана на гэтай тэрыторыі рознымі творцамі на працягу многіх эпох, ён таксама імкнецца ўпісацца сваім талентам і творчай працай у старонкі гісторыі.

Янка Салавянюк лічыцца спецыялістам і аўтарытэтным чалавекам у галіне малявання ікон, але ён — таксама і добры разьбяр. Барэльефы і ажурная разьба, якія ў апошні час стварае ён у царкве Св. Тройцы ў Гайнаўцы, пераконваюць, што маем тут дачыненне са спелым мастаком, які, як віртуоз, аперыруе долатам. Цудоўна выглядае таксама вялікі іканастас, выкананы ім.

Можна быць упэўненым, што ўсё створанае і што яшчэ ствараецца Янкам Салавянюком, упрыгожыць урачыстасці, запланаваныя ў гэтай царкве з нагоды 1000-годдзя хрышчэння Русі.

Ад рэдакцыі. Цешыць нас і той факт, што Янка Салавянюк актыўна ўключыўся ў будаўніцтва Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы. Гэта ён менавіта не прыняў ніякіх грошай за праекты „цаглінак“ і „падзякі“ для ахвяравальнікаў на Беларускі музей. Абяцае дапамагаць сваёй мастацкай працай Беларускаму таварыству і Музею таксама ў будучыні.

ФОТАРЭПАРТАЖ РАМАНА СЯНЬКО

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Добры дзень, Сэрцайка!

Учора я доўга не магла заснуць, думала пра сваё жыццё, пра сэнс кахання, і таму сёння рашыла напісаць табе, дарагое Сэрцайка, пісьмо. Ты заўсёды стараешся памагчы сваім чытачам парадай ці хаця добрым словам. Дык паслухай ты мяне.

У гэтым годзе мне споўніцца 22 гады. Працую ўжо, работу маю добрую, жыву з бацькамі, якіх вельмі люблю. Але не аб гэтым хачу расказаць.

Калі я вучылася ў другім класе ліцэя, я пазнаёмілася з калегам сваёй сяброўкі. Ён мне крыху спадабаўся, а з часам нашае знаёмства перайшло ў каханне. Мы сустракаліся найчасцей у горадзе, дзе была мая школа, або на танцах. Раз ці два Міхал паказаўся ў маёй хаце. Крыху саромеўся бацькоў, але яны аказаліся прыхільнымі. Не мелі нічога супраць нашага знаёмства. Міхал быў далікатны ў адносінах да мяне, усё канчалася пацалункамі і гэтага хапала. Ён крыху старэйшы за мяне, вучыўся ў суседнім горадзе, таму мы пісалі пісьмы. Гэта было маё першае вялікае каханне, аднак праз год мы разышліся. Але не як вораг з ворагам. Проста Міхал запрапанаваў мне (яму цяжка гэта гаварылася) збліжэнне. На такую прапанову я не магла прыстаць, вучылася, а вядома, чым можа скончыцца такая прыемнасць. І мне, і яму было вельмі цяжка расставацца. Пасля былі ў нас пералётныя знаёмствы, але я, праўду кажучы, ніколі не перастала кахаць Міхала, вярталася думкамі да мінулага і цэлы час мела надзею, што ўсё вернецца яшчэ. Хаця мы ўжо не хадзілі, ён не забываў пра мяне, прысылаў святочныя паштоўкі, віншаванні. Калі прыйшла мая стаднёўка, я папрасіла на яе Міхала (мы ўгаварыліся так, калі яшчэ былі разам). Не адмовіўся, прыехаў, стройны, з кветкамі, паводзіў сябе акуратна. Пасля стаднёўкі нічога не змянілася.

Паўтара года назад я пазнаёмілася са Стасем, крыху малодшым за мяне, вясёлай натуры. Спачатку не звяртала большай увагі на тое, што ён каталіцкай веры. Стась часта бываў у нашай хаце, спадабаўся бацькам, мы ездзілі на патанцоўкі, гулялі. Я думала, што забуду сваё першае каханне. Але калі дайшло да збліжэння, я адумалася і стукнула сябе ў галаву — што ж ты зрабіла, ён жа католік! Пра Міхала ведала толькі тое, што ён у войску і таксама ходзіць з дзяўчынай-каталічкай. Стась думаў пра наш шлюб, я не згаджалася. Цяпер ён у войску. Мне цяжка было з гэтым пагадзіцца, ездзіла на прысягу, надалей пішу пісьмы.

Але вось нядаўна сустрэла я сваё першае, чыстае каханне. Свет мне перавярнуўся. Мы зноў былі разам, танцавалі, вярталіся да мінулага, многа сабе выясінілі. Міхал пакінуў сваю каталічку, бо зразумеў, што сваё жыццё бачыць толькі з праваслаўнай дзяўчынай. Ён перапрашаў мяне за сваю неразумную „прапанову", якая пачала нас аддаляць ад сябе. Гаварыў, што нікога больш не патрапіў так моцна пакахаць, гэта ж таксама было яго першае каханне. Я расказала Міхалу пра Стася і ўсё, што нас звязвала, бо не магла прамаўчаць так істотнай справы. Міхал зразумеў, мяне і прабачыў. Стась, зрэшты, ніколі не згадзіўся б перайсці на праваслаўе (уплыў сям'і і ён сам), а я ж вельмі прывязана да сваіх беларускіх песень, традыцый, да сваёй веры. У іншых справах мы згаджаемся.

Мы з Міхалам пастанавілі пажаніцца, калі ён выйдзе з войска. Гэта яшчэ паўгода. Але як сказаць пра ўсё Стасю, які мяне кахае, які цяпер на службе і які нічога не спадзяецца? Не магу яго ашукаць, скрыўдзіць, ён жа нічога дрэннага мне не зрабіў. Я была яго першай і ён маім першым хлопцам. Ужо нават маці крычыць на мяне, што нараблю непатрэбнай бяды і яму, і сабе. Ва ўсім вінавачу сябе.

Сэрцайка, я думаю, што паступаю правільна. Гэта дыктуе мне сэрца і душа. Сёння магу сказаць, што паверыла ў сілу першага кахання.

А як ты думаеш? А мо чытачы штосьці параяць? Буду вельмі ўдзячна ўсім за пісьмы.

Мірка

Мірка! Чаму ты лічыш, што калі б выйшла замуж за каталіка, то не змагла б ужо спяваць беларускія песні? Няўжо той Стась такі дурань?! А што, табе невядома, што сярод беларусаў ёсць шмат каталікоў? І нават найбольшы беларускі паэт Янка Купала паходзіў з каталіцкай сям'і. Проста не хочацца верыць, што Стась такі адсталы, а яго сям'я жыве яшчэ ў сярэднявеччы... Бог жа для ўсіх адзін, а тым больш для людзей хрысціянскай веры.

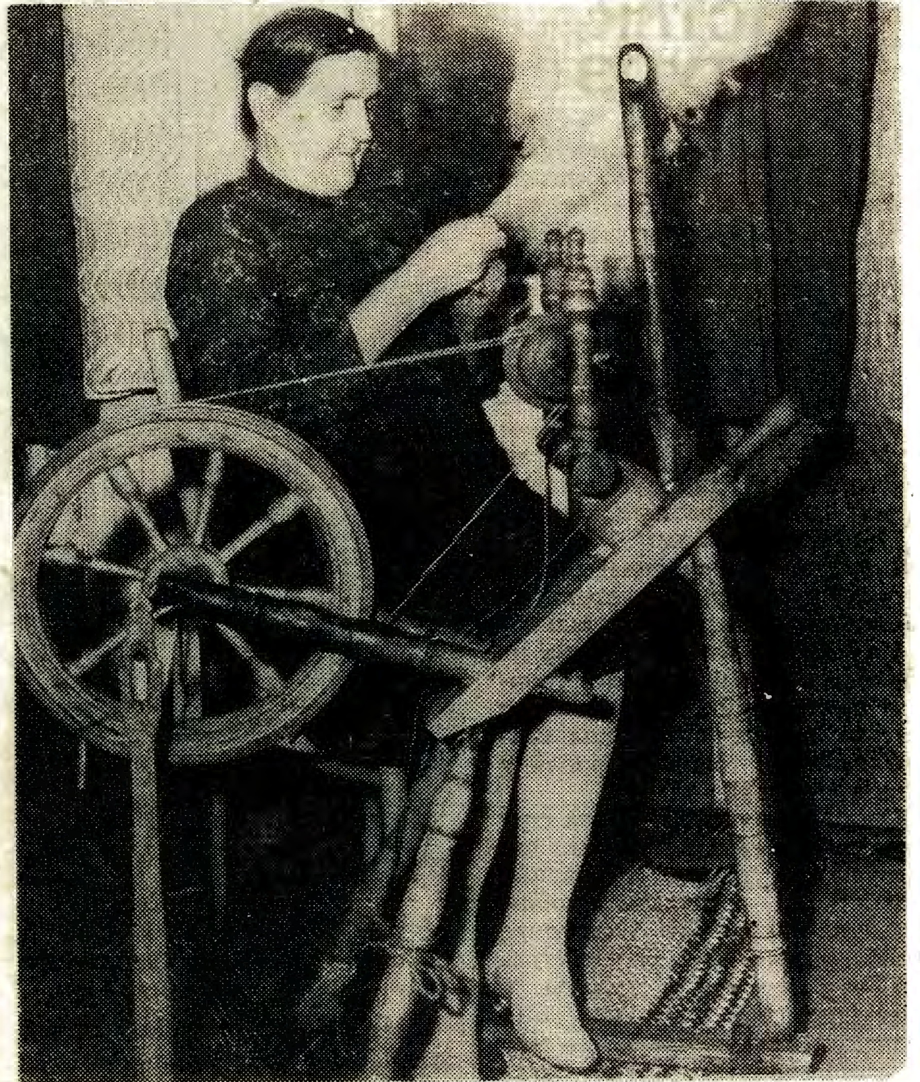
А ёсць жа нашыя дзяўчаты, што выходзяць замуж і за мусульманаў нават, і за буддыйцаў! Ці ж яны маюць перастаць быць беларускамі?!

У выпадку нязгоды ў справах рэлігіі можна ўзяць проста цывільны шлюб. І тады тваім найбольшым Богам і суддзёю павінна быць тваё сэрца, тваё сумленне. Гэты Бог і карае і мілуе найбольш справядліва.

А наогул, дзяўчына, скажу адно табе. Мусіць, зарана табе яшчэ выходзіць замуж, бо, здаецца... кахаеш іх абодвух. Калі гэтае каханне будзе працягвацца даволі доўгі час, пэўна што лепш было б выйсці за праваслаўнага Міхала. Тады і табе і тваёй маме напэўна будзе спакайней. Ды толькі што будзе адчуваць твой Стась, які таксама на цябе разлічвае... Не спяшайся!

Сэрцайка

Этнаграфічнае акенца

Далёка не ўсе яшчэ калаўроткі апынуліся на гарышчах старых хат ці ў музеях. Гэты, на якім прадзе кудзелю Аляксандра Садоўская, званая ў сям'і Саняю, перанесены са старой маленькай хаткі ў новы сучасны дом на высокім падмурку, з поўным сучасным абсталяваннем кухні і ваннай. Цётка Саня не можа абысціся без работы. Усю зіму яна нешта творыць: у хаце ўсе дываны ўласнай работы, усе ходнікі, уся сям'я носіць яе прыгожыя світары з воўны. Нават кросны ў яе яшчэ не пустуюць, усё ў рабоце.

Жыве яна з мужам і жанатым сынам у новай хаце, памагае гадаваць маленькага ўнучка ў вёсцы Тыневічы Вялікія, Нараўскай гміны.

Фота Я. Чэрнякевіч

СОННІК

119

Хапаць што-небудзь — развіццё і павелічэнне інтарэсаў.
Харугва, вялікі сцяг — цябе абміне небяспека; маленькая — табе ў жыцці перашкаджае нясталасць.
Хата — дабрабыт; старая — пэўныя даходы.
Хвалі марскія — небяспека, жыццёвая бура.
Хваліцца — неразважлівыя ўчынкі.
Хвароба — несумленным спосабам здабытае багацце; praмінуўшая — трывалае здароўе.
Хвораст — нязбыўныя спадзяванні; у пучках — фальшывыя звесткі.
Хвост — дапамога ў нястачы.
Херувім — вер у сваё шчасце.
Хімік — даведаешся пра патаемныя справы.
Хінін (лякарства) — надыход неспакойных часоў.
Хлам, старызна — схаваны скарб.
Хлеб — удачы; белы есці — знойдзеш добрых прыяцеляў; чорны — нэндза; цёплы — хвароба; сухі — у цябе ёсць прыяцелі; пячы —удачы; несці — шкоды.
Хлеў — дабрабыт.
Хлор — смерць.
Хмары чорныя — страх і засмучанне; жоўтыя — перашкоды ў намерах; светлыя — жыццё без цяжкасцей; кучаравыя — спакой і шчасце.
Хмель — даход.
Холад — турботы і няўдачы.
Хор — жыццё пагодлівае і радаснае.
Хорт (сабака) — хутка даб'ешся шчасця.
Храм — знойдзеш пацяшэнне.
Хрушча хапаць — пераадоленне перашкодаў; лятучы — страты.

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

ПАЙШЛО НАША МАСТАЦКАЕ СЛОВА Ў ЛЮДЗІ

19 сакавіка ў Беластоку адбыўся цэнтральны агляд школьнага дэкламатарскага конкурсу 1988 года. Сёлета ён быў прысвечаны творчасці беларусаў, пражываючых у Польшчы і аб'яднаных у літаратурным аб'яднанні „Белавежа". У гэтым годзе „Белавежы" спаўняецца 30 год. За гэты час у „Белавежы" выхавалася значная група пісьменнікаў, выдадзена было шмат цікавых кніжак на беларускай мове.

З думкай аб набліжэнні творчасці беларускіх пісьменнікаў, пражываючых у Польшчы, да дзяцей і моладзі была і пададзена тэматыка сёлетняга конкурсу.

І арганізатарам гэтая задума ўдалася. Конкурс быў вельмі масавым і багатым. Ва ўсіх школах, дзе вывучаецца беларуская мова, былі праведзены школьныя святы беларускага слова. У многіх школах былі яны спалучаны з беларускімі песнямі, сцэнкамі. Часта былі гэта сапраўдныя беларускія вечарыны ў школах. Кожная школа мела права выслаць найлепшых сваіх прадстаўнікоў на раённы агляд.

Раённыя агляды адбыліся ў Гайнаўцы, Беластоку і Кляшчэлях. І ў кожным удзельнічала па 20-30 чалавек. На цэнтральны агляд прыехалі найлепшыя — лаўрэаты раённых конкурсаў у дзвюх катэгорыях — II-V і VI-VIII класы, усяго 40 чалавек. Усе яны вельмі добра падрыхтаваліся, прайшоўшы густое „рэшата" школьных і раённых конкурсаў. І сапраўды, выступілі амаль усе па-майстэрску. Многія захоўваліся на сцэне як вопытныя дэкламатары, разыгрывалі творы па ролях, змяняючы нават голас адпаведна да асобы, выказваліся бездакорным вымаўленнем і цікавай мастацкай інтэрпрэтацыяй. А самае галоўнае — усе яны глыбока пазнаёміліся з творчасцю нашых пісьменнікаў, знайшлі свае любімыя творы і любімых аўтараў і прапагавалі беларускае мастацкае слова сярод сваіх сяброў.

І колькі каштавала ім гэта ўласнага часу, і невыгод з даездамі на конкурс у зімовыя марозныя і снежныя раніцы! Але, відаць, любяць яны сваю родную мову, шануюць сваіх настаўнікаў, якія з імі захацелі папрацаваць і ў нашу супольную справу ўкладалі столькі сэрца і працы.

Найбольш папулярнымі аўтарамі ў школьным конкурсе былі, вядома, пісьменнікі, у якіх часцей здараюцца творы для

(Працяг на стар. 10)

Удзельніцы цэнтральнага дэкламатарскага конкурсу са школы № 3 у Бельску-Падляскім. Рыхтавалі іх да конкурсу настаўнікі Тамара Русачык і Сцяпан Бурыла.

Удзельнікі конкурсу — Бася Садоўская з Арэшкава і Ася Барташэвіч, Івона Харкевіч і Адам Паўлоўскі з гайнаўскай школы № 2. Рыхтавалі іх да конкурсу настаўніцы Валя Дзмітрук і Софія Кердзялевіч.

Удзельніцы цэнтральнага дэкламатарскага конкурсу са школы ў Орлі — Ася Гаворка, Анеля Федаровіч, Ася Куна і Аня Главацкая. Рыхтавала іх настаўніца Анна Шыманская.

Якуб Колас

ВЯЛІКДЗЕНЬ

(Урыўкі з паэмы „Новая зямля")

Прыйшла вялікая субота,
Даўно прыпынена работа,
І ўжо пад вечар сама хата
Была прылучана да свята:
Лагоднасць, згода і павага
І вельмі сталая развага
Увесь гэты дзень тут панавалі.
І блізкасць свята шанавалі
Старыя, дзеці і падросткі
І шуму тут не падымалі,
Як будным днём з-за кожнай косткі.

. . . .

Мужчыны загадзя пабрылісь,
Вадою цёплаю памылісь,
Бо трэба ж ім было сабрацца
Паехаць ў царкву спавядацца.

. . . .

Над ціхай талаю зямлёю
Навісла ночка той парою.
Было спакойна і лагодна,
Як бы сама прырода тая
Паважнасць свята адчувае,
З людзьмі жыве супольна, згодна.
Маўчаць хваіны, ані зыку,
Не шэпне гэты бор-музыка,
Стаіць маўчком і разважае,
Відаць, Вялікадня чакае.

. . . .

Антось і Костусь ідуць з хаты,
Цянююць вуліцай дзяўчаты,
Шчабечуць весела, смяюцца,
І хлопцы дзесь перагукнуцца.
І ўсе вясёлы, ўсе рухлівы
І святам заўтрашнім шчаслівы.
А царква, макаўка святая,
Народу поўна, блескам зззяе.
Сярод царкоўкі плашчаніца
Стаіць між елачак зялёных.
Кабеты, дзеўкі, маладзіцы
Ідуць, плывуць да плашчаніцы
У хустках белых і чырвоных.
Набожна хрысцяцца, уздыхаюць
І лбом данізу прыпадаюць.
Направа сталыя мужчыны
Стаяць, разгладзіўшы маршчыны.

. . . .

І блізак час святой дзянніцы.
„Хрыстос васкрос!" — з гары-званіцы
Вяшчае першы звон шчаслівы.
Народ увесь, бы ў полі ніва,
Буйнымі гнецца каласамі,
Скланіўся ціха галавамі.

(Працяг на стар. 10)

(Працяг са стар. 9)

ПАЙШЛО НАША МАСТАЦКАЕ СЛОВА Ў ЛЮДЗІ

дзяцей. Малодшыя класы дэкламавалі вершы В. Шведа, Л. Танкевіча, З. Стаськевіч, казкі М. Гайдука. Старэйшыя вучні звярталіся да твораў М. Шаховіча, С. Яновіча, Ю. Геніуша, А. Барскага, В. Петручука, Дзядзькі Леваня, Ул. Гайдука, Н. Артымовіч, Я. Чыквіна і іншых.

У Цэнтральным аглядзе выступілі вучні з 17 школ Беласточчыны. Рыхтавалі іх, як заўсёды настаўнікі — выкладчыкі беларускай мовы школ Бельска і Гайнаўкі, а таксама Орлі, Кляшчэляў, Дашоў, Трасцянкі, Ласінкі, Пашкоўшчыны, Ляшукоў, Пасынак, Новаберазова, Курашава, Гародчыны, Дубяжына, Дубін, Кленік і Арэшкава.

Лаўрэатамі спецыяльнай узнагароды „Зоркі" сталі сярод малодшых — пяцікласніца Аня Томчук з бельскай „тройкі", а сярод старэйшых — шасцікласніца з Кленік Гражына Галавачык.

У малодшай групе: І месца занялі Ася Астапчук з Ласінкі і Юліта Баршчэўская з Трасцянкі; ІІ месца — Агата Сенькаў з бельскай „тройкі" і Ася Філіповіч з Ласінкі; ІІІ месца — Адам Паўлоўскі з гайнаўскай „двойкі". Малгося Такаюк з Дашоў і Аня Главацкая з Орлі.

У старэйшай групе: І месца занялі Івона Харкевіч з гайнаўскай „двойкі" і Бася Гіншт з Дубін; ІІ месца — Гражына Трафімюк з Трасцянкі, Ася Куна з Орлі і Крыся Садоўская з Ласінкі, ІІІ месца — Бася Садоўская з Арэшкава, Міраслаў Паўлючук з Гародчыны і Ася Гаворка з Орлі.

Прэміяваных месц было мала, а ўдзельнікаў добрых многа. Усіх хацелася б пахваліць і ўзнагародзіць, бо ўсе яны заслужылі на гэта. Добра таксама выступілі і дзеці з Кляшчэль, Курашава, Ляшукоў, Дубяжына, Пасынак, Новаберазова і іншых. Усім ім, ды і наогул усім удзельнікам сёлетняга дэкламатарскага конкурсу, — вялікае дзякуй!

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Найлепшыя дэкламатары са школы ў Дубінах — Бася Гіншт і Аня Аксенцюк. Рыхтавала іх да конкурсу настаўніца Вольга Гарустовіч.

(Працяг са стар. 9)

ВЯЛІКДЗЕНЬ

А пачакаўшы з паўгадзіны,
Нясуць жанкі, нясуць мужчыны
Кашы, каробкі, паўасміны
І ставяць у рад на цвінтары
Ўсе велікодныя дары.
. . . .
А новы дзень, даўно жаданы,
Ўжо сыпле багру на курганы,
І стрэлы-косы залатыя
На ўзгоркі падаюць крутыя.
. . . .
— Ну, едуць, едуць! — Алесь з хаты
Бяжыць да дзядзькі і да таты,
І дзеці кінуліся к парогу.
— Ну, вось і дома, дзякуй Богу!
Прыйшлі у хату, усіх цалуюць,
З святым Вялікаднем віншуюць;
Памыліся борздзенька, садзяцца,
Бо час даўно ім разгаўляцца.
Абрусам белы стол накрыты,
Усё мае выгляд смакавіты.
. . . .
А на стале тым — рай дый годзе,
Што рэдка трапіцца ў народзе.
Ляжала шынка, як кадушка,
Румяна-белая пампушка,
Чырвона зверху, сакаўная,
Як бы агонь у ёй палае,
А ніз бялюткі, паркалёвы;
Кілбасы-скруткі, як падковы,
Між сцёган, сала і грудзінак
Красуе ўсмажаны падсвінак,
Чысцюткі свежы і румяны,
Як бы паніч той надзіманы.
Муштарда, хрэн — адно дзяржыся,
У рот паложаш — сцеражыся!
А пірагі, як сонца, ззялі,
І ў роце бабкі раставалі.
Са смакам елі і багата —
На тое й даў Бог людзям свята!

Вясёлы куточак

* * *

Вярнуўся тата з працы і пытаецца ў дзяцей, як яны маме памагалі.

— Я талеркі мыла, — хваліцца Ніна.

— А я выцірала, — дадае Маня.

— А я чарапкі збіраў, — задаволена адказвае малы Пеця.

* * *

— Скажыце, — звяртаецца Пеця да настаўніка. — Ці можна наказваць за тое, чаго чалавек не зрабіў?

— Не, так не можна, — гаворыць настаўнік.

— Дык я прызнаюся, што не зрабіў сёння хатняга задання, — уцешыўся Пеця.

* * *

— Мой тата большы за твайго, — хваліцца малы Пеця.

— Ой, што ты! Наш тата такі вялікі, што стае на калені, калі хоча шапку зняць.

* * *

На перапынку ў школе настаўнік застаў хлопцаў, калі яны біліся.

— Кожны з вас за кару напіша ў сшытку сто разоў сваё прозвішча.

— Не, гэта несправядліва, — сказаў адзін з іх.

— Чаму? — дзівіцца настаўнік.

— Бо яго завуць Гай, а мяне — Гайдаралеўскі.

Пішуць школьнікі

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"!

Пішуць да Цябе вучні пятага класа Пачатковай школы ў Зубрах. Хочам Табе расказаць аб нашым класе. Ёсць у нас шэсць чалавек. Усе мы вельмі радасна і ахвотна вучымся нашай роднай мове беларускай. Наша настаўніца Ніна Буднік усе ўрокі вядзе вельмі цікава. Чытаем казкі і апавяданні, развучваем вершы і беларускія песні, пазнаем сваю гісторыю і ўсёй Беларусі.

З найлепшымі пажаданнямі

вучні 5 класа, школа ў Зубрах.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ДАРАГАЯ „ЗОРАЧКА"!

Пішу да Цябе ўжо добра знаёмая Табе вучаніца Пачатковай школы ў Барысаўцы. Хачу расказаць Табе, „Зорка", крыху пра мой дом. Жыву я ў вёсцы Васількова. Мой дом знаходзіцца на канцы вёскі. Мы пабудавалі новы, вялікі і прыгожы дом. Мне і маёй сям'і лепш цяпер жывецца ў новым доме. У наступным пісьме яшчэ больш расскажу пра наш дом.

Эля Каролька, III клас, школа ў Барысаўцы.

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"!

Пішa Табе вучаніца трэцяга класа школы ў Барысаўцы Даротка Папко. Я люблю беларускую мову. У нас вучыць яе настаўнік Андрэй Ялоза. На ўроках мы чытаем казкі і „Зорку". У „Зорцы" часта бываюць вершы і загадкі, пішуць дзеці з іншых школ.

Я вельмі люблю адгадваць загадкі.

Даротка Папко, III клас, в. Альховая Кладка.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ!

Пішa вам вучаніца сёмага класа.

Жыву я ў Беларусі. Мне вельмі хацелася б перапісвацца з сябрамі з Польшчы. Калі хто жадае са мной перапісвацца, няхай напіша на адрас: БССР, 222310, Мінская вобл., г. Мядзель, вул. 17 верасня, д. 5. кв. 2. Спадзяюся, што знойдуцца ахвотныя напісаць да мяне.

Оля Клімовіч

ПАЗНАЁМІМСЯ

СССР, 346511, Ростовская обл., г. Шахты, ул. Горная, 12, Лыковой Саше, 3 клас.

* * *

СССР, 346514, Ростовская обл., г. Шахты-14, ул. Константиновская, 29, кв. 7. Белоусовой Вике. 7 клас.

* * *

БССР, 222395, Мінская вобл., Мядзельскі раён, к.п. Нарач, вул. Нарачанская, д. 7, кв. 28. Сянько Святлане. 5 кл.

* * *

СССР, 606200, Горьковская обл., г. Кстово-10, II микрорайон, 2/30. Полковниченко Кристине. 12 год.

* * *

СССР, 150031, г. Ярославль, ул. Автозаводская, д. 107, кв. 49, Климагину Алёше, 5 клас.

* * *

СССР, 301253, Тульская обл., Одоевский р-н, п/о Ивицы, Федюшкин Павел, 6 клас.

* * *

СССР, 150031, г. Ярославль, ул. Чкалова, 82а, кв. 56. Зайцевой Вике, 5 клас.

А-Д-Г-А-Д-А-Н-К-А

Размалюй карцінкі каляровымі алоўкамі. Мал. У. Петрука.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok ul. Wesołowskiego 1 „Зорка".

Piątek 8 IV — 8.10 Przysp. obronne, kl. VIII—I lic. 9.00 Wokół nas, kl. I. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — wiadomości. 10.10 DT — reforma gospodarcza. 10.25 „Poczekaj, błyśnie" — film pol. 11.25 Domator. 12.00 Krajobrazy Polski, kl. IV. 12.50 Współczesna genetyka, kl. I—IV lic. 13.30 TTR — s. II Mech. rol. 14.00 TTR — s. II Prod. rośl. 15.30 W szkole i w domu. 15.50 NURT. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Mieszkać. 17.50 Leksykon pol. muz. rozr. 18.30 Małe kino: „Test". 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 „Poczekaj, błyśnie" — film TP. 21.10 Czas — mag. publ. 21.40 Tel. film dok. 22.35 Prop., zapr. 22.40 DT. 23.00 „Elektroniczna paleta".

Sobota 9 IV — 7.25 TTR — s. IV Fiz. 7.55 TTR — s. IV Prod. rośl. 8.25 Tydzień na działce. 8.55 Pr. dnia. 9.00 „Czarodziejski kogucik" — baśń rum. 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 11.40 Magazyn lotniczy. 12.10 W świecie ciszy. 12.40 „Wędrówki dalekie i bliskie" — „Rosetta" — film dok. 13.35 Tel. koncert życzeń dla honor. krwiodawców. 14.05 „Faszyzm i wojna" (1) „Niemcy Hitlera — jedyna nadzieja" — ang. serial dok. 15.00 Los. Dużego Lotka. 15.10 Antologia dramatu powszechnego: Dimitri Frankel Krank — „Lustro 1 — Lustro 2". 16.30 Popołudnie z X Muzą. 17.15 Teleexpress. 17.30 Gdzie są taśmy z tamtych lat. 18.30 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Kot" — franc. film fab. 21.20 Tydzień w polityce. 21.30 „Hart Ronge" — recital zespołu. 22.05 Tel. przegląd sportowy. 22.30 DT. 22.45 Pr. publ 23.20 Kino nocne: „Forteca" — austral film sensac.

Niedziela 10 IV — 7.20 Pr. dnia. 7.25 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.50 Po gospodarsku. 8.20 Tydzień. 9.00 Teleranek oraz film z serii „Goście" 10.30 DT. 10.35 „Osobliwości przyrody" — jap. film przyrodn. 11.05 Siedem anten. 11.35 Kraj za miastem. 12.05 Koncert Życzeń. 12.50 Teatr dla dzieci: „Złote wrota", 13.40 „Ocalałe w pamięci" — film dok. 14.40 Pr. publ kulturalnej. 15.10 Pr. rozr. 15.40 Polityka, politycy. 16.10 Tel film dok. — „Skarbnica Tatr i Podtatrza" (cz. I). 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Sport. 18.10 Marek Sierocki zaprasza. 18.30 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Tysiącletnia pszczoła" (1) — serial obycz. CSRS. 20.55 Sportowa Niedziela. 21.25 Siedem dni na świecie. 21.35 Sąsiedzi — wid. muz. 22.15 Tel. film dok. — „Królowie mórz — Wikingowie". 22.40 Wyniki totalizatora sportowego. 22.45 DT.

Poniedziałek 11 IV — 13.30 TTR — s. II Mat. 14.00 TTR — s. II J. pol. 15.20 Powt. przed maturą: Ściąga z matmy (7). 15.50 NURT. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Klub Zdobywców Oceanów — „Latający Holender" oraz film z serii: „Wszystkie żagle w górę". 17.15 Teleexpress. 17.30 „Gdzie jest czarny kot" — serial radz. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: Grigorij Gorin — „Dom, który zbudował Jonatan Swift". 22.45 Tel. film dok. — „Lekcja". 22.40 DT. 23.05 J. niem.

Wtorek 12 IV — 8.10 Hist. kl. V. 9.00 Fiz. kl. VIII. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — wiad. 10.10 DT — reforma gosp. 10.25 „Udane życie" (2) — serial austral. 11.55 Domator. 12.00 Geogr. kl. VI. 12.50 Wiedza o społecz., kl. VII. 13.30 TTR — s. IV Mat. 14.00 TTR — s. IV J. pol. 15.10 Powt. przed maturą: J. pol. 15.50 Kim być? — pr. dla maturzystów. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Krąg 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Prosty rachunek. 17.40 Gazeta rolnicza. 18.10 Tel. Informator Wydawn. 18.30 Diagnoza. 18.50 Dobranoc. 19.00 Kram. 19.30 Dziennik. 20.00 „Udane życie" (2) — serial austral. 21.30 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.45 Tel. film dok. „Dziewiąty — ostatni". 22.45 DT. 23.10 J. ang.

Środa 13 IV — 8.10 Geogr. kl. V. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Cień życia" — film fab. radz. 11.35 Domator. 11.55 Antena (3). 12.00 Chem. kl. VII. 12.50 J pol. 13.30 TTR — s. II Chem. 14.00 TTR — s. II Prod. zwierz. 15.40 NURT. 16.10 Pr. dnia i DT. 16.15 Los Ex. Lotka i Super Lotka. 16.25 Tik-Tak. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Tu, w tym samym miejscu" — pr. dok. 17.55 Magazyn wędkarski. 18.20 Archiwum XX wieku. 18.50 Dobranoc. 19.00 Gra o milion. 19.30 Dziennik. 20.00 Zwierciadło czasu: „Opamiętaj się chłopcze". 21.40 Klub Międzynar. 22.25 Felieton Stanisława Podemskiego. 22.40 DT. 23.05 J. ros.

Czwartek 14 IV — 8.10 Biol. kl. VI. 8.55 Muz. kl. II. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator dla dzieci. 10.20 „Dempsey i Makepeace na tropie" (8). 11.10 Domator. 11.35 Kalendarz hist. 11.40 Antena. 12.00 J. pol. kl. V. 13.30 TTR — s. IV Mech. rol. 14.00 TTR — s. IV Prod. zwierz. 15.20 Powt. przed maturą: J. ang. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Kwant. 16.50 „Było sobie życie" (16) — franc. serial anim. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Pamięci rozstrzelanych dni..." — wojsk. pr. hist. 17.55 Refleksje — mag. państw socjal. 18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 Teraz — tyg. gosp. 19.30 Dziennik. 20.00 „Dempsey i Makepeace na tropie". 20.55 Pegaz. 23.05 J. franc.

Bielsk Podl. Boskie ciała — USA 11—13. Głupcy z kosmosu — ang. 14—15. Gonza wojownik — jap. 16—17.

Czeremcha Przeklęte oko Proroka — pol. 13. A stawką jest śmierć — fr 16—17.

Czyże Misja specjalna — pol. 13—17.

Hajnówka Czarna wdowa — USA 11—13. W zawieszeniu — pol. 14—16. Dawno temu w Ameryce — USA 17

Michałowo Błękitny grom — USA 12—14. Pół żartem, pół serio — USA 15—17.

Mielnik Przemijanie — bułg 11—14. Obcy — decydujące starcie — USA 16—17.

Milejczyce Tajemniczy upiór — węg. Barwy ochronne — pol. 13—17.

Nurzec Szarada — pol. Między ustami a brzegiem pucharu — pol. 13—17

Orla Samosąd — bułg 13—17.

Czeremcha Przeklęte oko Proroka — pol. 13. A stawką jest śmierć — fr 16—17.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	10	28	**Міхала, Макара**	**Вялікдзень**	4.50-18.26	2.44-9.58
панядзелак	11	29	Ляона, Філіпа	*Светлы панядзелак*	4.47-18.28	3.10-11.30
аўторак	12	30	Юльяна, Віктара	*Радаўніца*	4.45-18.29	3.28-13.02
серада	13	31	Герменегільды	Іпацін, Апалонія	4.43-18.31	3.43-14.33
чацвер	14	1	Юстыны, Валерыяна	Марыі, Яўфіма	4.41-18.33	3.55-16.02
пятніца	15	2	Анастассі, Базыля	Ціта, Палікарпа	4.38-18.35	4.06-17.31
субота	16	3	Юліі, Ксенні	Мікіты, Нектарыя	4.36-18.36	4.18-19.01

ГАДАВІНЫ

165 гадоў таму назад

12.4.1823 г. нар. рускі драматург Аляксандр Астроўскі (пам. 14.6. 1886 г.), першая п'еса „Свае людзі — паладзім" (1849), найбольш папулярныя: „Беднасць не загана" (1853), „Навальніца" (1860), „Лес" (1871) і інш.

135 гадоў таму назад

14.4.1853 г. нар. беларускі археолаг і гісторык Уладзімір Завітневіч (пам. у 1927 г.), вывучаў курганы дрыгавічоў (даследаваў каля 700 аб'ектаў), вызначыў межы рассялення дрыгавічоў і адметныя рысы іхніх помнікаў, даследаваў таксама беларускую літаратуру XVI-XVII ст.ст.

60 гадоў таму назад

16.4.1928 г. нар. беларуская мастачка-жывапісец Маргарыта Савіцкая, карціны: „У полі", „Лета" (1962), „Хлеб партызанам" (1967) і інш.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5018-24325-151-6201.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

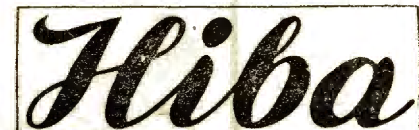
1341. Марыя Мучко (Варшава) — 1000 зл.
1342. Зінаіда Залеўская (Варшава) — 1000 зл.
1343. Юрый Міхальскі (Варшава) — 500 зл.
1344. Іван Бартнічук (Варшава) — 400 зл.
1345. Ірына Вельгус (Варшава) — 500 зл.
1346. Соф'я Герасімовіч (Варшава) — 500 зл.
1347. Юрый Валкавыцкі (Варшава) — 1000 зл.
1348. Юрый Бусько (Варшава) — 1000 зл.
1349. Мікалай Хлябіч (Варшава) — 300 зл.
1350. Іван Здаоўскі (Варшава) — 1000 зл.
1351. Аляксей Анапюк (Варшава) — 1000 зл.
1352. Кацярына Бялецкая (Варшава) — 1000 зл.
1353. Рыгор Нікерук (Варшава) — 1000 зл.
1354. Андрэй Дарайчык (Варшава) — 1000 зл.
1355. Міхал Адамец (Варшава) — 1000 зл.
1356. Валянціна Ваўранюк (Варшава) — 300 зл.
1357. Валянціна Арэшук (Варшава) — 500 зл.
1358. Марыя Скаўронская (Варшава) — 500 зл.
1359. Тацяна Васілеўская (Варшава) — 500 зл.
1360. Валянціна Высоцкая (Варшава) — 500 зл.
1361. Самаўправа жыхароў в. Васількова — 5000 зл.
1362. Яўгеній Несцяровіч (Бельск-Падляскі) — 1000 зл.
1363. Мяфодзій Зінкевіч (Бельск-Падляскі) — 1000 зл.
1364. Мікалай Вязоўскі (Зубава) — 1000 зл.
1365. Іван Садоўскі (Бельск-Падляскі) — 500 зл.
1366. Зінаіда Янчар (Бельск-Падляскі) — 500 зл.
1367. Яніна Сяргейчык (Бельск-Падляскі) — 200 зл.
1368. Ія Грыка (Бельск-Падляскі) — 1000 зл.
1369. Яўгеній Свентахоўскі (Бельск-Падляскі) — 500 зл.
1370. Пётр Антанюк (Орля) — 500 зл.
1371. Васіль Петручук (Беласток) — 1600 зл.
1372. „Спадчына", клуб., РШІМВМ імя Ахрэменка — 75 руб.
1373. Настаўнікі РШІМВМ імя Ахрэменка — 18 руб.
1374. Аб'яднанне „Агмень", ММВ. імя Глебава — 40 руб.
1375. Фальклорная суполка „Заслаўскія летуценнікі" — 10 руб.
1376. „Світанак" — 32 руб.
1377. Грамадзяне БССР — 25 руб.
1378. Аляксей Карпюк (Бельск-Падляскі) — 1200 зл.
1379. Канстанцін Масальскі (Беласток) — 1200 зл.
1380. Анатоль Мартыновіч (Орля) — 2200 зл.
1381. Ніна Мартыновіч (Орля) — 2200 зл.
1382. Рамесны кааператыў розната рамяства ў Гайнаўцы — 5000 зл.
1383. Юрый Зюзя (Варшава) — 1100 зл.
1384. Удзельнікі навагодняга балю, арганізаванага гуртком БГКТ і хорам „Васілёчкі" ў Бельску-Падляскім — 19800 зл.
1385. Бацькі і вучні Пачатковай школы № 3 у Бельску-Падл. — 45200 зл.
1386. Узносы жыхароў у кааператыўным банку ў Нараўцы — 8300 зл.
1387. Уладзімір Ракуць (ЗША) — 10000 зл.
1388. Вучні Пачатковай школы ў Ласінцы — 650 зл.
1389. Узносы сялян у Гайнаўскім кааператыўным банку — 3800 зл.
1390. Ян Врублеўскі (Гайнаўка) — 1000 зл.

Дзякуем.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

Савецкія мастакі ў Кастусёвым краі ● Бэзкатоўская канферэнцыя ў Сямяцічах ● Баркі аб залатой шаблі Пілсудскага ● У „Прысутнасці" шмат новага: дэкларацыя БАС; пра альштынскіх беларусаў; беларуская мова ў беластоцкай царкве ● У „Адгалосках": наіўнасць на мяжы злачынства ● Рудчык на сустрэчы з пракурорам ● Весткі з Ляўкова ● Сардэчныя тайны: ці зласлівасць ідзе ў пары з імпатэнцыяй ● „Зорка" ● З літоўскай кухні ● Соннік ● Гумар.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхась Хмялеўскі, Ада Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1

Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 260 zł, półr. 520 zł, rocznie 1040 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach.
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów.
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują, używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul Towarowa 28. 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11 Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc dla zlecających instytucji i zakładów pracy

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:

- do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego, oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież

Zam. 535/88 r. Nakład 5.000 egz. E-3.

НЯМА ЧАГО ХВАЛЯВАЦЦА

Выгадаваў бацька кабанчыка. Тым часам Вялікдзень набліжаўся, самы попыт на свежаніну. Клікнуў стары з горада на падмогу двух сыноў, ды яшчэ зяця ў прыдатак. А яны ў яго паслухмяныя хлопцы. Дружна прыімчаліся ў вёску.

Не марудзячы, прыступілі да справы. Работа спорылася, гарэла ў руках спрытных дзецюкоў. Умомант управіліся з тым кабанчыкам, старанна памылі, разабралі.

Тут старэйшы сын і кажа бацьку:

— Давай, татка, адпачынак зробім. Падсілкуемся, а то стаміліся дужа.

— А мо, дзеткі, спачатку ўсё ўпарадкуем, а потым ужо...

А сын пярэчыць:

— Куды нам спяшацца. Упарадкуем пасля падмацунку. Я які пудзік вазьму. Лявон таксама не ўломак. Не менш за мяне панясе. А пра зяця і казаць няма чаго. Ён жа на „Паланезе". Дык з твайго дазволу, і ўсё астатняе можа забраць. Так што не хвалюйся, бацька.

ДОЛЯ ПРАЎДЫ

— Як змагаюся з алкагалізмам? Не даліваю, — сказала буфетчыца.

*

Кентаўраў загубіла мутацыя. У чатырохногіх скакуноў з чалавечымі галовамі пайшлі дзеці на дзвюх нагах, але з конскімі галовамі.

*

Пітон праглынуў труса і падавіўся. Перамог-такі пітона трус!

*

Нешта разумнікаў мала — ніхто не ведае разумнейшых за сябе, і дурняў шмат — дурнейшых за сябе ведае кожны.

*

— Чакайце, у некралогу яшчэ не тое пра мяне напішаце, — зларадніча юбіляр.

Марцін Коўзкі

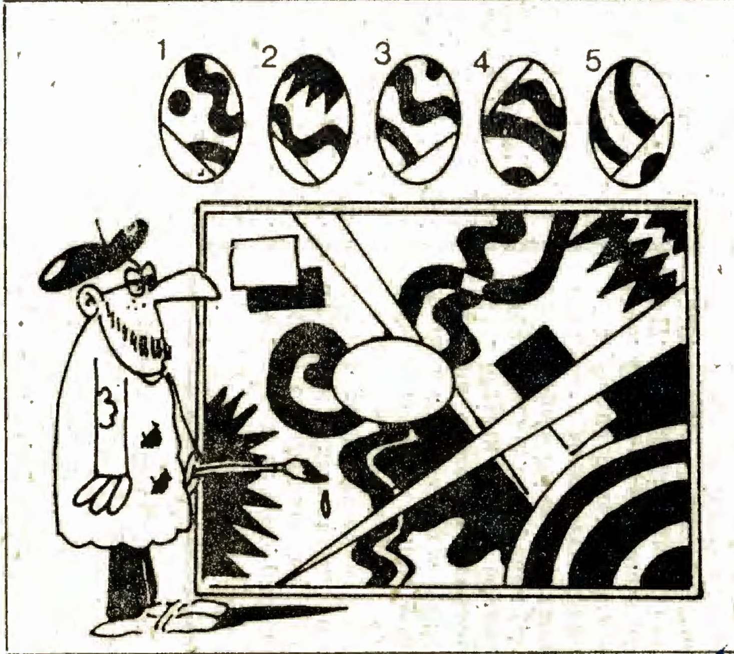
З суседскага агародчыка

— П'янствуеце? А вы ведаеце, што ў нас хто не працуе, той не есць?

— Дык я ж і не закусваю.

НІЎКА

Якая з нумараваных крапінак з'яўляецца дэталлю, якой не хапае на прадстаўленым малюнку?

Адказ: крапінка 4.

ПАДЗЯКА

Задрыпанец спяшаецца да цягніка. Спатыкае незнаёмага і пытаецца:

— Выбачайце, пане, якая гадзіна?

— Пяць мінут па шостай.

— А, каб табе язык спух! Спазніўся на цягнік.

МІКОЛКА

— Мама, хто, уласна кажучы, зносіць яйкі?

— Куры, сынок.

— А певень не?

— Не. Певень не зносіць яек.

— Так? А ён што, не хоча ці не ўмее?

У СТРАЎНІ

— Вось у гэтай страўні кормяць, як на забой.

— Чаму, як на забой?

— Учора мой знаёмы тут паабедаў, а ўвечары... памёр.

Настолькі высока ўзляцеў, што да яго пачалі адносіцца пабожаску.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Прадстаўнік з раёна пытае старшыню сельсавета:

— У вашым раёне п'юць гарэлку?

— П'юць...

— А самагон гоняць?

— Гоняць...

— А чаму ж вы занялі пазіцыю пабочнага назіральніка?

*

У галодныя трыццатыя гадыледзі Астар часта наведвала трушчобы Глазга і Эдзінбурга, чытаючы жонкам рабочых лекцыі аб кулінарных вартасцях супу з трасковых галоў.

Пасля адной з такіх лекцый устала пажылая жанчына:

— Ваша светласць, лекцыя была вельмі цікавая, але ў мяне ёсць пытанне. Пакуль мы будзем есці суп з трасковых галоў, хто будзе апляталь траску?

*

Галівудская зорка звоніць да сяброўкі:

— У наступным тыдні выходжу замуж.

— Віншую! Твой нарачоны, відаць, у сёмым небе?

— Наадварот, ашалеў.

— Чаму?

— Бо выходжу за яго бацьку!

АШЧАДНАСЦЬ

— Ваша дачка сама шавачка, а шые сукенкі ў маёй суседкі?

— Ведаеце, сама яна гэтак танна ніколі б не пашыла...

З „Весніка Задрыпоніі"

ЯСНАЯ ГАРАНТЫЯ

Наручныя гадзіннікі з вечнай гарантыяй пачаў выпускаць Шпунцікаўскі завод. Шчаслівыя ўладальнікі навінкі ўсё жыццё змогуць да пяці разоў у месяц бясплатна карыстацца паслугамі гарантыйнай майстэрні.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

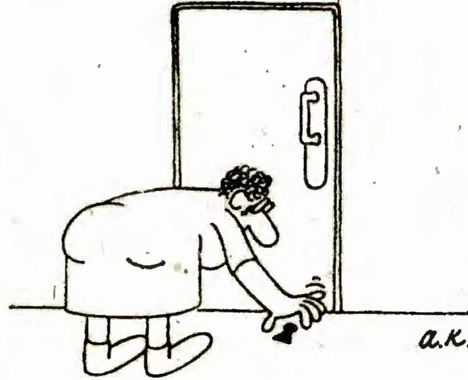
„Дарагая рэдакцыя, чула, што існуе фіктыўны шлюб. Павядаміце, калі ласка, падрабязней: што гэта такое, з якога ўзросту ў яго трэба ўступаць і якія патрэбныя дакументы?

УЗДЫХАЕ ПЕВЕНЬ ЦЯЖКА...

Уздыхае певень цяжка:
Кураць куры — ды ўзацяжку!..
Цэлы дзень сядзяць, сакочуць,
Нават несціся не хочуць,
Не выводзяць куранят:
„Што нам той дзіцячы сад!
Ёсць на гэта інкубатар..."
Плача певень без зарплаты...
Ні капейкі, ні зярнятка
На кішэнныя выдаткі.
Бабылём ідзе на шпацыр,
Слёзы лье: „Эмансіпацыя!
Шмат было — ва ўсе эпохі
Бунтаваліся „панчохі".
Ды курыная, прызнацца,
Горшая з эмансіпацый..."
Аж на ўсе дванаццаць струн
Заікаецца пявун,
Пер'е на сабе дзярэ:
„Ку-рацъ ку-ры...
Ку...ку...рэ..."

Васіль Зуёнак

Курёзы

СВАБОДУ КАРОВАМ

У ліпені ў Швецыі будзе прыняты закон, які, здаецца, зробіць мясцовых кароў самымі шчаслівымі жывёламі на свеце. Міністр сельскай гаспадаркі Матс Хельстром заявіў, што кожная карова мае права пасвіцца свабодна. Законапраект прадугледжвае поўную забарону на такія індустрыяльныя спосабы вырошчвання жывёлы і птушкі, як клетачнае ўтрыманне, бязвыпасны адкорм, развядзенне ў загонах. Ён падрыхтаваны ў сувязі з магутным грамадскім рухам у абарону правоў жывёл.

„МІС ІТАЛІЯ"... ЗАМУЖАМ

У Італіі пасля чарговага конкурсу прыгажосці выбухнуў скандал: дзевятнаццацігадовая Мірка Віёла, абраная „міс Італія", павінна пазбавіцца сваёй кароны. Як стала вядома, яна замужам і мае двухгадовага сына. Яна прызнаецца, што парушыла правілы конкурсу, у якім маюць права ўдзельнічаць толькі незамужнія. Мірка Віёла заявіла, што проста хацела даказаць, што яна самая прыгожая.

Ёсць людзі, у якіх на тварах заўсёды напісана, як да цябе адносіцца начальства.